

T.C. Resmî Gazete

Başbakanlık
Mevzuatı Geliştirme ve Yayın Genel Müdürlüğünce Yayımlanır

Kuruluş : 7 Ekim 1920

10 Kasım 2004
ÇARŞAMBA

Sayı : 25639

[ÖNCEKİ](#)

[SONRAKİ](#)

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ

Bakanlıklara Vekâlet Etme İşlemi

- [Maliye Bakanlığına, Devlet Bakanı Ali BABACAN'ın Vekâlet Etmesine Dair Tezkere](#)
- [Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığına, Sağlık Bakanı Recep AKDAĞ'ın Vekâlet Etmesine Dair Tezkere](#)

Yönetmelikler

- [Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Sponsorluk Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik](#)
- [Türkiye Petrolleri A.O. Kapsam Dışı Personel Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılması Hakkında Yönetmelik](#)
- [Bankaların Kuruluş ve Faaliyetleri Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik](#)
- [Özel Finans Kurumlarının Kuruluş ve Faaliyetleri Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik](#)
- [Elektrik İletim Sistemi Arz Güvenirliği ve Kalitesi Yönetmeliği](#)

Tebliğler

- [Amasya Valiliği Mahalli Çevre Kurulu Kararı \(No: 2004/5\)](#)
- [Sakarya Valiliği Mahalli Çevre Kurulu Kararı \(No: 2004/8\)](#)

Kurul Kararı

- [Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulunun 1415 Sayılı Kararı](#)

YARGI BÖLÜMÜ

Anayasa Mahkemesi Kararı

- [Anayasa Mahkemesinin E: 2002/143 \(765 Sayılı Kanunda Değişiklik Yapan 2370 Sayılı Kanun ile İlgili\), K: 2004/46 Sayılı Kararı](#)

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ

Bakanlıklara Vekâlet Etme İşlemi

T.C.

BAŞBAKANLIK

B.02.0.PPG.0.12-305-15146

9 Kasım 2004

CUMHURBAŞKANLIĞI YÜCE KATINA

Görüşmelerde bulunmak üzere; 10 Kasım 2004 tarihinde Çin Halk Cumhuriyeti'ne gidecek olan Maliye Bakanı Kemal Unakıtan'ın dönüşüne kadar Maliye Bakanlığına Devlet Bakanı Ali Babacan'ın vekalet etmesini yüksek tasviplerine saygıyla arz ederim.

Recep Tayyip ERDOĞAN
Başbakan

T.C.

CUMHURBAŞKANLIĞI

B.01.0.KKB.01-06-311-2004-1192

9 Kasım 2004

BAŞBAKANLIĞA

İLGİ : 9 Kasım 2004 gün ve B.02.0.PPG.0.12-305-15146 sayılı yazınız.
Görüşmelerde bulunmak üzere, 10 Kasım 2004 tarihinde Çin Halk Cumhuriyeti'ne gidecek olan Maliye Bakanı Kemal UNAKITAN'ın dönüşüne kadar; Maliye Bakanlığına, Devlet Bakanı Ali BABACAN'ın vekâlet etmesi uygundur.
Bilgilerini rica ederim.

Ahmet Necdet SEZER
CUMHURBAŞKANI

T.C.

BAŞBAKANLIK
B.02.0.PPG.0.12-305-15147

9 Kasım 2004

CUMHURBAŞKANLIĞI YÜCE KATINA

Görüşmelerde bulunmak üzere; 10 Kasım 2004 tarihinde Almanya Federal Cumhuriyeti'ne gidecek olan Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Murat Başesgioğlu'nun dönüşüne kadar Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığına, Sağlık Bakanı Recep Akdağ'ın vekalet etmesini yüksek tasviplerine saygıyla arz ederim.

Recep Tayyip ERDOĞAN
Başbakan

T.C.

CUMHURBAŞKANLIĞI
B.01.0.KKB.01-06-312-2004-1193

9 Kasım 2004

BAŞBAKANLIĞA

İLGİ : 9 Kasım 2004 gün ve B.02.0.PPG.0.12-305-15147 sayılı yazınız.
Görüşmelerde bulunmak üzere, 10 Kasım 2004 tarihinde Almanya Federal Cumhuriyeti'ne gidecek olan Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Murat BAŞESGİOĞLU'nun dönüşüne kadar; Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığına, Sağlık Bakanı Recep AKDAĞ'ın vekâlet etmesi uygundur.
Bilgilerini rica ederim.

Ahmet Necdet SEZER
CUMHURBAŞKANI

[Sayfa Başı](#)

Yönetmelikler

Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcılığından:

Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Sponsorluk Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

MADDE 1 — 16/6/2004 tarihli ve 25494 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Sponsorluk Yönetmeliğinin 13 üncü maddesinin üçüncü fıkrasının üçüncü cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"GenelMüdürlükçe tasdik edilen harcamalara ilişkin belgelerin birer örneği Genel Müdürlükçe muhafaza edilir."

Yürürlük

MADDE 2 —Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 3 —Bu Yönetmelik hükümlerini Gençlik ve Spor Genel Müdürü yürütür.

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığından:

Türkiye Petrolleri A.O. Kapsam Dışı Personel Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılması Hakkında Yönetmelik

MADDE 1 — 19/3/2001 tarihli ve 24347 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Türkiye Petrolleri A.O. Kapsam Dışı Personel Yönetmeliğinde yer alan "Grup Başkanlığı" birim ünvanı "Daire Başkanlığı", "Grup Başkanı" görev ünvanı "Daire Başkanı", "Grup Başkan Yardımcısı" görev ünvanı "Daire Başkan Yardımcısı" olarak değiştirilmiştir.

MADDE 2 — Aynı Yönetmeliğin 26 ncı maddesinin (b) ve (d) bentleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"b) Yurt içinde veya yurt dışında yalnızca master, doktora veya lisan eğitimine bağlı vaki ücretsiz izin taleplerinde; talep sahiplerinin mecburi hizmet yükümlülüğünün bulunmaması ve en az 5 yıl iç hizmet kıdemi olması koşuluyla resmi eğitim süresi ile sınırlı olmak ve sadece yurt dışı resmi eğitim süresi kadar mecburi hizmet taahhüdü alınmak kaydıyla, Ünite Âmirinin teklif ve muvafakatı üzerine Genel Müdürlükçe ücretsiz izin verilebilir."

"d) Ücretsiz izin süresi sonunda 3 işgünü içerisinde görevine başlamayan personel, izinsiz ve mazeretsiz olarak işe devam etmemiş sayılır ve ilgili

hakkında 4857 sayılı İş Kanununun 25 inci maddesinin II nci bendine göre işlem yapılır."

MADDE 3 — Aynı Yönetmeliğin 29 uncu maddesinin (b) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"b) İş Kanununun 24 üncü maddesinde belirtilen sebeplerle işten ayrılan,"

MADDE 4 — Aynı Yönetmeliğin 43 üncü maddesinin "Kademe İlerlemesi ve Personel Değerlendirme Formu" madde başlığı "Kademe İlerlemesi ve Performans Değerlendirme" olarak, maddede yer alan "Personel Değerlendirme Formu" ibaresi "Performans Değerlendirme Formu" olarak, (b) alt bendi de aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"b) Performans Değerlendirme Formu: Performans Değerlendirme Formunun bir örneği bu Yönetmelik ekinde yer almıştır.

Söz konusu Formda, duyulacak ihtiyaca göre, Genel Müdürlükçe değişiklik yapılabilir.

Performans Değerlendirme Formu, kademe ilerlemesinin yanında; personelin terfii, görev yerinin, bazı durumlarda işinin değiştirilmesi, eğitim ihtiyacının tespiti veya yetersizlik nedeniyle hizmet akdinin feshinde dayanak olarak kullanılabilir.

MADDE 5 — Aynı Yönetmeliğin 49 uncu maddesinin 4 üncü fıkrasına Daire Başkan Yardımcısı ibaresinden sonra yer almak üzere "Hukuk Müşaviri (Merkez)", görev ünvanı dahil edilmiş, "Kurul Başkan Yardımcısı" görev ünvanı madde metninden çıkarılmıştır.

MADDE 6 — Aynı Yönetmeliğin 50 nci maddesinin (b) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"b) Bu ödeme başarılı olma şartına bağlı olarak personelin görev kadro ünvanı, itibari hizmet süresi ve çalışma yeri esas alınmak suretiyle hesaplanır. Performans değerlendirme formuna göre yeterli performansı göstermediği ortaya çıkan (Değerlendirme Matrisi C1 de yer alan) personele, giriş tarihine kıyasla bir yıl süre ile söz konusu ödeme yapılmaz."

MADDE 7 — Aynı Yönetmelikte geçen "1475 sayılı İş Kanunu" ibareleri, "4857 sayılı İş Kanunu" olarak değiştirilmiştir.

MADDE 8 — Aynı Yönetmeliğin 65 inci maddesinin birinci fıkrasında geçen "En az 12 iş günü" ibaresi "En az 10 iş günü", aynı maddenin üçüncü fıkrasında geçen "12 iş günü" ibaresi "10 iş günü" şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 9 — Aynı Yönetmeliğin ekinde yer alan "Personel Değerlendirme Formu EK-6"; "Yönetici Personel Performans Değerlendirme Formu EK 6-a, Kapsam Dışı Personel Performans Değerlendirme Formu EK 6-b ve Değerlendirme Matrisi EK 6-c" olarak değiştirilmiştir.

Yürürlük

MADDE 10 — Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 11 — Bu Yönetmelik hükümlerini Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı Genel Müdürü yürütür.

Ek 6-a

YÖNETİCİ PERSONEL PERFORMANS DEĞERLENDİRME FORMU

Performans Kriterleri	3	2	1	TPAO Değerleri	A	B	C
Ekip Liderliği				Daha Fazla Yatırım Daha Fazla Kâr			
İş Bitirme ve Karar Verme Kabiliyeti				Sorumluluk ve Yetki Kullanımı			
Yeni Lider Yetiştirme Gayreti				Sorumluluk ve Yetki Dağıtım			
Enerjisi				Ekip Çalışması			
Teknolojisiyi Takip Etme Çabası				Motive Etme			
Amaca Yönlendirme				Verimlilik ve Kalite			
Geniş Bakış Açısı				Esneklik			

NOT : Performans Değerlendirmesi; tamamen açık, karşılıklı görüşmeye dayalı, değerlendirme sonuçlarının değerlendirilen personele açıklanması suretiyle yapılacaktır.

DEĞERLENDİRİLEN PERSONELİN

Sicil No :
Adı Soyadı :
Ünvanı :
Grubu/Ünitesi :
Değ. Esas İntisap Tarihi :
Değerlendirme Dönemi :

İLK AMİR

Değerlendirme Sonucu :
Değerlendirici Adı :
Değerlendirme Tarihi :
İmza :

İKİNCİ AMİR

Değerlendirme Sonucu :
Değerlendirici Adı :
Değerlendirme Tarihi :
İmza :

Ek 6-b

KAPSAM DIŞI PERSONEL PERFORMANS DEĞERLENDİRME FORMU

Performans Kriterleri	3	2	1	TPAO Değerleri	A	B	C
Dinamik ve Sonuç Alıcı Olma				Daha Fazla Yatırım Daha Fazla Kâr			
İnsiyatif ve Kendine Güven				Ekip Çalışması			
Değişime Hazır Olma				Motive Etme			
İş Ortamına Uyum				Şirket Kültürünü Özümseme			
Başarma Arzusu				Esneklik			
Doğru ve Etkin İletişim				Verimlilik ve Kalite			

NOT : Performans Değerlendirmesi; tamamen açık, karşılıklı görüşmeye dayalı, değerlendirme sonuçlarının değerlendirilen personele açıklanması suretiyle yapılacaktır.

DEĞERLENDİRİLEN PERSONELİN

Sicil No

Adı Soyadı

Ünvanı

Grubu/Ünitesi

Değ.Esas İntisap Tarihi

Değerlendirme Dönemi

İLK AMİR

Değerlendirme Sonucu

Değerlendirici Adı

Değerlendirme Tarihi

İmza

İKİNCİ AMİR

Değerlendirme Sonucu

Değerlendirici Adı

Değerlendirme Tarihi

İmza

Ek 6-c

DEĞERLENDİRME MATRİSİ				
TPAO DEĞERLERİ				
		A	B	C
P K E R İ F T O E R R M L A E N R S İ	- 3			
	2			
	1			

a) Her Değerlendirme Grubu en az 15-20 kişi arasında olacaktır. Personel sayısı 15'den az olan Dairelerde değerlendirme Ünite Amiri (Daire Başkanı veya eşdeğer unvan sahibi) tarafından yapılacaktır.

b) Daire başkanları değerlendirmeyi yapacak grup değerlendirme liderlerini kişi sayısına göre belirleyecektir.

c) Değerlendirmeyi yapacak personel mümkünse yöneticiler arasından seçilecektir.

d) Söz konusu grup liderlerini de bir üst yönetici değerlendirecektir.

e) Her değerlendirme grubu için bir kapsam içi bir kapsam dışı matris oluşturulacaktır.

f) Daire başkanı kendine düşen değerlendirme işlemini yaptıktan sonra grup bazında toplam kapsam dışı ve kapsam içi matris oluşturulacaktır.

g) Değerlendirme Matrisinde:

- A3'TE EN BAŞARILI,
- C1'DE BAŞARISIZ,

personel yer alacak olup A3 ve C1 kutucukları hariç her değerlendirme kutucuğuna birbirine yakın oranların sağlanmasına dikkat edilecektir. A3 kutucuğundaki oran ise diğer kutular için sağlanan oranların iki katına yakın olacaktır.

Değerlendirme Tarihi :

Değerlendirme Sonucu :

Değerlendirici Adı :

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumundan:

Bankaların Kuruluş ve Faaliyetleri Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

MADDE 1 — 27/6/2001 tarihli ve 24445 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Bankaların Kuruluş ve Faaliyetleri Hakkında Yönetmeliğin 12 nci maddesinin ikinci ve beşinci fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, altıncı ve sekizinci fıkraları yürürlükten kaldırılmış ve maddeye son fıkra olarak aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

"Bankaların yurtdışında şube açma, ortaklık kurma veya kurulmuş ortaklıklara katılma taleplerine izin verilebilmesi için, şube veya ortaklığın bulunduğu ülke düzenlemeleri ve uygulamalarında, Kurumun denetim ve gözetim faaliyetleri kapsamında ihtiyaç duyduğu bilgi ve belgeleri edinmesine ve söz konusu şube ve ortaklıklarda denetim yapmasına ilişkin herhangi bir engel bulunmaması şarttır. Bankacılık faaliyetlerinin kıyı bankacılığı bölgelerinde gerçekleştirilmek istenmesi halinde, denetim ve gözetimin etkin bir biçimde yapılabilmesi için Kurum, faaliyette bulunulacak ülkenin yetkili makamları ile işbirliği ve bilgi alışverişinin sağlanmasına yönelik olarak Kanunun 3 üncü maddesinin (10) numaralı fıkrası çerçevesinde imzalanmış anlaşma bulunmasını şart koşabilir."

"Kıyı bankacılığı bölgesindeki şubenin bilanço büyüklüğü toplam banka bilançosunun yüzde onunu geçemez. Hazineye veya Hazinesinin garantisi

karşılığı verilen krediler bu sınırın hesabında dikkate alınmaz. Şubenin bilanço büyüklüğünün hesabında, şube ile banka merkezi arasında yapılan işlemler mahsup edilir."

"Bankaların kıyı bankacılığı bölgeleri de dahil yurtdışındaki şubeleri ve iştirakleri mevduat cüzdanı ve ilgili evrakın düzenlenmesi işlemlerini faaliyette bulundukları ülkede yapmak zorundadır. Söz konusu şube veya ortaklıklar adına hiç bir şekil ve surette yurt içinde cüzdan ve evrak düzenlenemez veya verilemez."

MADDE 2 — Aynı Yönetmeliğin 14 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"**Madde 14** — 1. Bankalarda genel müdür veya genel müdür yardımcılığına atanması öngörülen kişiler ile ilgili olarak, aşağıda belirtilen bilgi ve belgelerin atama işleminden önce Kuruma gönderilmesi zorunludur.

- a) Müflis olmadıkları ve konkordato ilan etmiş olmadıklarına ilişkin yetkili adli mercilerden alınacak belgelerin,
- b) Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğü veya Cumhuriyet Savcılıklarından Kuruma verilmek üzere (Ek: 3)'deki örneğe uygun olarak düzenlenecek dilekçe ile talep edilecek arşiv kaydını da içeren adli sicil belgelerinin,
- c) Nüfus cüzdanı veya pasaportlarının noterden onaylı bir örneği,
- d) Ayrıntılı özgeçmişleri,
- e) Lisans ve varsa lisansüstü diplomalarının noterden onaylı birer örneği.

Yabancı uyruklu kişiler için (a) ve (b) bentlerinde belirtilen belgelerden bir veya birkaçının ilgili ülkenin adli sicil, müflis ve konkordato kayıtlarının tutulduğu bir merci ya da sistem olmaması nedeniyle temin edilememesi durumunda, bu durumun ilgili ülkenin yetkili mercilerinden alınacak bir belge ile tevsik edilerek Kuruma tevdi edilmesi gerekmektedir.

2. Atama işlemi, yukarıda belirtilen evrakların tümünün Kuruma intikalini izleyen yedi iş günü içinde Kurumca gerekçeli olumsuz görüş bildirilmediği takdirde yapılabilir.

3. Yönetim kurulu üyeliğine atananlar ile ilgili olarak, bu maddenin (1) numaralı fıkrasında belirtilen bilgi ve belgeler atama işlemini müteakip onbeş gün içinde Kuruma gönderilir."

MADDE 3 — Aynı Yönetmeliğin 21 inci maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a) ve (b) bentleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, (c) bendinden "kredi sınırlarının hesaplanmasında" ifadesi çıkarılmıştır.

"a) Türkiye'de faaliyette bulunan bankalarca ihraç olunan veya ödemesi garanti edilen menkul kıymetler karşılığında veya bu bankaların mukabil kefaletlerine dayanılarak verilen ve (b) bendi kapsamına girmeyen gayrinakdi krediler ile çek defteri verilmek suretiyle açılan gayrinakdi krediler yüzde yirmibeş oranında,"

"b) Nakit temini amacıyla verilen diğer teminat ve garantiler ile tahsis edilen kredi kartı limiti ile fiilen kullanılan tutar arasındaki farkı oluşturan kullanılabilir kredi kartı harcama limiti taahhütleri yüzde yüz oranında,"

MADDE 4 — Aynı Yönetmeliğin 23 üncü maddesinin (5) numaralı fıkrasının (a) ve (b) bentleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"a) Mali tabloları kredi kullandıran banka ile tam konsolidasyon yöntemine göre konsolide edilenler hariç olmak üzere, merkezleri kıyı bankacılığı bölgelerinde bulunan her türlü banka kredi kurumu ve finansal kuruluşu kullandırılacak krediler ile bu kurum ve kuruluşlar tarafından ihraç olunan menkul kıymetler, verilecek garantiler veya bunların kefaletiyle ihraç olunan menkul kıymetler karşılığında kullandırılacak krediler,"

"b) Yabancı banka, kredi kurumu ve finansal kuruluşlara kullandırılan nakdi kredilerden geri ödenmeleri vade dışında şartlara bağlanmış olanlar ile belirli gerçek ya da tüzel kişiye veya risk grubuna kullandırılmak veya kullandırılacak kredilerin teminatını teşkil etmek üzere verilenler,"

MADDE 5 — Aynı Yönetmeliğe aşağıdaki geçici 5 inci madde eklenmiştir.

"**Geçici Madde 5** — Kredi sınırlarının hesabında kredi kartı harcama limiti taahhütleri, 30/6/2005 tarihine kadar yüzde elli oranında dikkate alınır."

MADDE 6 — Aynı Yönetmeliğin 7 numaralı ekinde yer alan "Kıyı (Off-Shore) Bankacılığı Bölgeleri" tanımı aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Kıyı Bankacılığı Bölgeleri; Bankacılık faaliyetleri kurulu bulunan ülke harici ile sınırlandırıldığı veya ülke genelinde uygulanan ekonomik ve mali mevzuatın haricinde tutulan veya kurulu bulunulan ülke vatandaşlarından mevduat ve fon kabulünün yasaklandığı, ülkelerin siyasi sınırları içinde olmakla birlikte, ülke genelinde uygulanan idari, mali ve ekonomik mevzuatın kapsamı dışında tutulan veya bankacılık ve vergi mevzuatı başta olmak üzere farklı ve imtiyazlı düzenlemelerin geçerli kılındığı özel bankacılık merkezleri ile özel bir farklılaştırmaya gidilmeksizin ülke genelinde uygulanan mevzuatın kıyı bankacılığı merkezleri ile rekabet edecek tarzda düzenlendiği ülkelere ait toprakların tamamını,"

Yürürlük

MADDE 7 — Bu Yönetmelik 1/10/2004 tarihinden geçerli olmak üzere yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 8 — Bu Yönetmelik hükümlerini Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu yürütür.

— • —

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumundan:

Özel Finans Kurumlarının Kuruluş ve Faaliyetleri Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

MADDE 1 — 20/9/2001 tarihli ve 24529 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Özel Finans Kurumlarının Kuruluş ve Faaliyetleri Hakkında Yönetmeliğin 12 nci maddesinin ikinci ve beşinci fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, altıncı ve sekizinci fıkraları yürürlükten kaldırılmış ve maddeye son fıkra olarak aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

"Özel finans kurumlarının yurtdışında şube açma, ortaklık kurma veya kurulmuş ortaklıklara katılma taleplerine izin verilebilmesi için şube veya ortaklığın bulunduğu ülke düzenlemeleri ve uygulamalarında, Kurumun denetim ve gözetim faaliyetleri kapsamında ihtiyaç duyduğu bilgi ve belgeleri edinmesine ve söz konusu şube ve ortaklıklarda denetim yapmasına ilişkin herhangi bir engel bulunmaması şarttır. Bankacılık faaliyetlerinin kıyı bankacılığı bölgelerinde gerçekleştirilmek istenmesi halinde, Kurum etkin bir gözetim ve denetim yapılabilmesi için faaliyette bulunulacak ülkenin yetkili makamları ile işbirliği ve bilgi alışverişinin sağlanmasına yönelik olarak Kanunun 3 üncü maddesinin (10) numaralı fıkrası çerçevesinde imzalanmış anlaşma bulunmasını şart koşabilir."

"Kıyı bankacılığı bölgesindeki şubenin bilanço büyüklüğü toplam özel finans kurumu bilançosunun yüzde onunu geçemez. Hazineye veya Hazinesin garantisi karşılığı verilen krediler bu sınırın hesabında dikkate alınmaz. Şubenin bilanço büyüklüğünün hesabında, şube ile özel finans kurumunun merkezi arasında yapılan işlemler mahsup edilir."

"Özel finans kurumlarının kıyı bankacılığı bölgeleri de dahil yurtdışındaki şubeleri ve iştirakleri hesap cüzdanı ve ilgili evrakın düzenlenmesi işlemlerini faaliyette bulundukları ülkede yapmak zorundadır. Söz konusu şube veya ortaklıklar adına hiç bir şekil ve surette yurt içinde cüzdan ve evrak düzenlenemez veya verilemez."

MADDE 2 — Aynı Yönetmeliğin 13 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Madde 13 — 1. Özel finans kurumlarında genel müdür veya genel müdür yardımcılığına atanması öngörülen kişiler ile ilgili olarak aşağıda belirtilen bilgi ve belgelerin atama işleminden önce Kuruma gönderilmesi zorunludur.

- Müflis olmadıklarına ve konkordato ilan etmiş olmadıklarına ilişkin yetkili adli mercilerden alınacak belgelerin,
- Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğü veya Cumhuriyet Savcılıklarından Kuruma verilmek üzere (Ek: 3)'deki örneğe uygun olarak düzenlenecek dilekçe ile talep edilecek arşiv kaydını da içeren adli sicil belgeleri,
- Nüfus cüzdanı veya pasaportlarının noterden onaylı bir örneği,
- Ayrıntılı özgeçmişleri,
- Lisans ve varsa lisansüstü diplomalarının noterden onaylı birer örneği.

Yabancı uyruklu kişiler için (a) ve (b) bentlerinde belirtilen belgelerden bir veya birkaçının ilgili ülkenin adli sicil, müflis ve konkordato kayıtlarının tutulduğu bir merci ya da sistem olmaması nedeniyle temin edilememesi durumunda, bu durumun ilgili ülkenin yetkili mercilerinden alınacak bir belge ile tevsik edilerek Kuruma tevdi edilmesi gerekmektedir.

2. Atama işlemi, yukarıda belirtilen evrakların tümünün Kuruma intikalini izleyen yedi iş günü içinde Kurumca gerekçeli olumsuz görüş bildirilmediği takdirde yapılabilir.

3. Yönetim kurulu üyeliğine atananlar ile ilgili olarak, bu maddenin (1) numaralı fıkrasında belirtilen bilgi ve belgeler atama işlemini müteakip onbeş gün içinde Kuruma gönderilir."

MADDE 3 — Aynı Yönetmeliğin 26 ncı maddesinin (1) numaralı fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"1. a) Türkiye'de faaliyette bulunan bankalar veya özel finans kurumlarının ihraç olunan veya ödemesi garanti edilen menkul kıymetler karşılığında veya bunların mukabil kefaletlerine dayanılarak verilen ve (b) bendi kapsamına girmeyen gayrinakdi krediler ile çek defteri verilmek suretiyle açılan gayrinakdi krediler yüzde yirmibeş oranında,

b) Nakit temini amacıyla verilen diğer teminat ve garantiler ile tahsis edilen kredi kartı limiti ile fiilen kullanılan tutar arasındaki farkı oluşturan kullanılabilir kredi kartı harcama limiti taahhütleri yüzde yüz oranında,

c) Yurt dışı müteahhitlik hizmetlerine yönelik olarak verilen teminat mektupları ile Türkiye İhracat Kredi Bankası A.Ş.'nin katıldığı konsorsiyumlar şeklinde yurtdışı kuruluşlara verilecek teminat mektupları ve yurt dışı müteahhitlik hizmetleri kapsamında Türkiye İhracat Kredi Bankası A.Ş. tarafından düzenlenecek avans ve kesin teminat mektuplarına ilişkin olarak özel finans kurumlarının verecekleri kontrgarantiler yüzde kırk oranında,

d) Diğer gayrinakdi krediler yüzde elli oranında,"

MADDE 4 — Aynı Yönetmeliğin 28 inci maddesinin (5) numaralı fıkrasının (a) ve (b) bentleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"a) Mali tabloları kredi kullandıran özel finans kurumu ile tam konsolidasyon yöntemine göre konsolide edilenler hariç olmak üzere, merkezleri kıyı bankacılığı bölgelerinde bulunan her türlü banka, kredi kurumu ve finansal kuruluşla kullanılacak krediler ile bu kurum ve kuruluşlar tarafından ihraç olunan menkul kıymetler, verilecek garantiler veya bunların kefaletiyle ihraç olunan menkul kıymetler karşılığında kullanılacak krediler,"

"b) Yabancı banka, kredi kurumu ve finansal kuruluşlara kullandırılan nakdi kredilerden geri ödenmeleri vade dışında şartlara bağlanmış olanlar ile belirli gerçek ya da tüzel kişiye veya risk grubuna kullandırılmak veya kullanılacak kredilerin teminatını teşkil etmek üzere verilenler,"

MADDE 5 — Aynı Yönetmeliğe aşağıdaki geçici 5 inci madde eklenmiştir.

"Geçici Madde 5 — Kredi sınırlarının hesabında kredi kartı harcama limiti taahhütleri, 30/6/2005 tarihine kadar yüzde elli oranında dikkate alınır."

MADDE 6 — Aynı Yönetmeliğin 9 numaralı ekinde yer alan "Kıyı (Off-Shore) Bankacılığı Bölgeleri" tanımı aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Kıyı Bankacılığı Bölgeleri; Bankacılık faaliyetleri kurulu bulunduğu ülke harici ile sınırlandırıldığı veya ülke genelinde uygulanan ekonomik ve mali mevzuatın haricinde tutulan veya kurulu bulunulan ülke vatandaşlarından mevduat ve fon kabulünün yasaklandığı, ülkelerin siyasi sınırları içinde olmakla birlikte, ülke genelinde uygulanan idari, mali ve ekonomik mevzuatın kapsamı dışında tutulan veya bankacılık ve vergi mevzuatı başta olmak üzere farklı ve imtiyazlı düzenlemelerin geçerli kılındığı özel bankacılık merkezleri ile özel bir farklılaştırmaya gidilmeksizin ülke genelinde uygulanan mevzuatın kıyı bankacılığı merkezleri ile rekabet edecek tarzda düzenlendiği ülkelere ait toprakların tamamını,"

Yürürlük

MADDE 7 — Bu Yönetmelik 1/10/2004 tarihinden geçerli olmak üzere yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 8 — Bu Yönetmelik hükümlerini Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu yürütür.

— — • — —

Enerji Piyasası Düzenleme Kurumundan:

Elektrik İletim Sistemi Arz Güvenilirliği ve Kalitesi Yönetmeliği

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Hukuki Dayanak ve Tanımlar

Amaç

Madde 1- Bu Yönetmeliğin amacı; elektrik iletim sisteminin güvenilir ve düşük maliyetli olarak planlanması, işletilmesi ve tüketicilere kaliteli, yeterli ve düşük maliyetli elektrik enerjisi arz edilebilmesi için uygulanacak arz güvenilirliği ve kalitesi koşullarına ilişkin usul ve esasların belirlenmesidir.

Kapsam

Madde 2- Bu Yönetmelik; elektrik iletim sistemine ilişkin tasarım esasları, arz kalitesi koşulları ve işletme esasları ile üretim şalt tesislerine ilişkin tasarım esasları hakkında TEİAŞ ve iletim sistemi kullanıcılarının uymaları gereken hususları kapsar.

Hukuki Dayanak

Madde 3- Bu Yönetmelik, 4628 sayılı Elektrik Piyasası Kanununa dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

Madde 4- Bu Yönetmelikte geçen;

Başkan: Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu Başkanı,

TEİAŞ: Türkiye Elektrik İletim Anonim Şirketini,

UCTE: Elektrik İletimi Koordinasyon Birliğini,

Arz Kapasitesi Kaybı: Elektrik üretim ve iletim sisteminde, ortaya çıkan arz kapasitesindeki azalmayı,

Ayırıcı: Yüksüz elektrik devrelerini açıp kapayan cihazı,
Bağlantı Noktası: Kullanıcıların bağlantı anlaşmaları uyarınca sisteme bağlandıkları saha veya irtibat noktasını,
Bara: Aynı gerilimdeki fiderlerin bağlandığı iletkeni,
Bara Kuplağı: Aynı gerilimdeki iki baranın kesici, ayırıcı, gerektiğinde seri reaktör yardımı ile birbirine bağlanmasını,
Birincil veya (N-1) Kısıtlılık: İletim sisteminin herhangi bir ekipmanının veya birbirlerine bağımlı ekipman grubunun arıza nedeniyle devre dışı olması halini,
İkincil veya (N-2) Kısıtlılık: İletim sisteminin birbirinden bağımsız iki ekipmanının arızalar nedeniyle aynı anda devre dışı olması halini,
Çaprazlama: İletim hattının faz empedanslarının dengelenebilmesi için iletkenlerin, hattın uzunluğunun yaklaşık 1/3 ve 2/3 oranındaki noktalarında birbirleri ile yer değiştirmesini,
Dalgalı Yük: Farklı genliklerde kesintili akım çeken ve şebeke gerilim dalga şeklini bozan değişken empedanslı yükü,
Devre Dışı Olma: Tesis ve/veya teçhizatın bir parçasının bakım, onarım veya bir arıza nedeniyle otomatik veya elle devre dışı olması,
Fider: Bir merkez barasından müşteri veya müşteriler grubuna enerji taşıyan hat veya kablo çıkışlarını,
Frekans: Sistemdeki alternatif akımın Hertz olarak ifade edilen bir saniyedeki devir sayısını,
İletim Devresi: İletim sisteminin iki ya da daha fazla kesici arasında kalan bölümünü,
İletim Ekipmanı: İletim sistemine ait devre, bara ve salt teçhizatını,
İletim Sistemi: Elektrik iletim tesisleri ve şebekesini,
İlgili Mevzuat: Elektrik piyasasına ilişkin kanun, yönetmelik, tebliğ, genelge, Kurul kararları ile ilgili tüzel kişilerin sahip olduğu lisans veya lisansları,
Kesici: Yük altında veya arıza durumlarında elektrik devrelerini açıp kapamak için kullanılan cihazı,
Kısa Devre Gücü: Kısa devre edilen bir baradan ortaya çıkan en yüksek görünür gücü,
Kullanıcı: Üretim faaliyeti gösteren tüzel kişileri, dağıtım şirketlerini, enerji ithal, ihraç eden tüzel kişileri ve serbest tüketicileri,
Kuranportör: Yüksek gerilim şebekesinde iki veya daha fazla istasyon arasında yüksek gerilim hatları üzerinden haberleşmeyi sağlamaya yönelik elektronik cihazı,
Normal İşletme Koşulu: Gerilim, frekans ve hat akışlarının belirlenen sınırlar içinde olduğu, yük taleplerinin karşılandığı, yan hizmetlerin sağlandığı ve sistemin kararlı bir şekilde çalıştığı işletme koşulunu,
Otomatik Üretim Kontrolü: Üretim veya talepteki bir değişime karşı sekonder frekans kontrolü sağlamak için üretim tesislerinin hız regülatörlerine gerekli sinyalleri gönderen ve jeneratörlerin MW çıkışlarını ayarlayan Milli Yük Tevzi Merkezindeki kontrol sistemi donanım ve yazılımı,
Seri Kapasitör: Seri bağlı bulunduğu hatta, empedansı düşürerek sistem stabilitesini artırmak için kullanılan kapasitör grubunu,
Seri Reaktör: Bağlı bulunduğu fiderde, akımı sınırlandırmak için kullanılan sargıyı,
Sistem Acil Durum Şartları: Üretim, iletim, dağıtım tesis ve teçhizatının birden fazlasının devre dışı olması ile ortaya çıkan olağanüstü sistem işletme koşullarını,
Stratejik Tesisler: Askeri tesisler ve havaalanı gibi tesisleri,
Şönt Kapasitör: Reaktif güç üreten, sisteme paralel bağlı kondansatör grubunu,
Şönt Reaktör: Bağlı bulunduğu hat, transformatör veya baradan reaktif güç çeken ve gerilim düşürmek için kullanılan sargıyı,
Termik Kapasite: Belirli koşullar altında bir devre üzerinden akmasına izin verilen enerji miktarını,
Tesis: Elektrik enerjisi üretimi, iletimi veya dağıtım işlevlerini yerine getirmek üzere kurulan tesis ve/veya teçhizatı,
Ünite: Bağımsız olarak yük alabilen ve yük atabilen her bir üretim grubunu, kombine çevrim santralleri için her bir gaz türbin ve jeneratörü ile gaz türbin ve jeneratörüne bağlı çalışacak buhar türbin ve jeneratörünün payını,
Üretim Tesisi: Elektrik enerjisinin üretildiği tesisleri,
Yıllık Yük Faktörü: Bir üretim ünitesinin veya üretim tesisinin yıllık fiili enerji üretiminin, bu üretim ünitesinin veya üretim tesisinin üretebileceği yıllık azami enerji üretimine yüzde olarak ifade edilen oranını, ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

İletim Sisteminin Planlama ve Tasarım Esasları

İletim Sisteminin Planlama Esasları

Madde 5- TEİAŞ, iletim sistemini ilgili mevzuatta yer alan usul ve esaslara göre planlar ve geliştirir.

İletim sistemi; sistemin normal çalışma koşullarında, santrallerin azami üretimini sisteme aktarmaları ve sistemdeki birincil veya (N-1) kısıtlılık durumunda, gerilim ve frekansın bu Yönetmelikte ve Elektrik Piyasası Şebeke Yönetmeliği'nde belirlenen limitler içerisinde kalması sağlanarak, iletim tesislerinin termik limitlerin altında yüklenmesini, herhangi bir kullanıcının kaybedilmemesini, sistem kararlılığının bozulmamasını ve sistemin adalara bölünmemesini sağlayacak şekilde planlanır.

İletim sistemindeki ikincil veya (N-2) kısıtlılık hallerinde, sistemin oturmasını önlemek amacıyla üretim veya yük atma yöntemlerine başvurulabilir.

İletim sisteminin nominal gerilimleri; 380 kV, 154 kV ve 66 kV'dir. İletim sistemi; arıza öncesi planlama gerilim sınırları 380 kV için 370 kV ile 420 kV, 154 kV için 146 kV ile 162 kV ve 66 kV için 62 kV ile 70 kV arasındadır. 380 kV'luk sistemin mevcut olmadığı bölgelerde 154 kV'luk sistem için bu limitlerin 140 ile 170 kV olduğu kabul edilir.

İletim sistemi, ilgili planlama yılı için, sistem puant yükünün %5 üzerindeki bir yüklenme durumunda, gerilimler bu maddenin dördüncü fıkrasındaki limitler içerisinde kalacak şekilde planlanır.

UCTE sistemiyle senkron paralel çalışmanın başladığı tarihten itibaren 380 kV gerilim seviyesi 420 kV'ye yükseltilir.

Enterkonnekte şebekedeki indirici güç transformatörleri, bu Yönetmeliğin Ek-1'inde belirtilen karakteristikleri kullanır.

Kullanıcılara ait iletim tesisleri, iletim sisteminin bir parçası olup, bu tesislerde her türlü iletim yatırımı TEİAŞ'ın iznine bağlı olarak TEİAŞ ve ilgili kullanıcı tarafından ilgili mevzuat çerçevesinde yapılır.

İletim Sisteminin Tasarım Esasları

Madde 6- 380 kV ve 154 kV iletim sisteminin tasarımı ve geliştirilmesinde aşağıdaki hususlar dikkate alınır;

a) Bir transformatör merkezine bağlanacak 380 kV hat fiderlerin sayısı en fazla yedi, 154 kV hat fiderlerin sayısı en fazla on adet olarak tasarlanır. Ancak, kısa devre arıza akım seviyelerinin limitler dahilinde kalması, ekonomik durum ve sistem güvenliği dikkate alınarak daha fazla fiderin bağlantısı yapılabilir.

b) İletim sistemi; hidroelektrik ve termik üniteler eş zamanlı olarak maksimum üretimle çalışırken, birincil veya (N-1) kısıtlılık durumunda iletim kapasitesinin yeterli olmasını sağlayacak şekilde tasarlanır.

c) 380 kV transformatör merkezlerinin 380 kV ve 154 kV kısımları, iki ana ve bir transfer bara düzeninde, transfer ve kuplaj fiderli veya tek kesicili transfer-kuplaj fiderli olarak tasarlanır.

d) Yeni kurulacak 380/154 kV transformatör merkezleri; 4x250 MVA veya 6x250 MVA, özel durumlarda ise 8x250 MVA transformatör düzeninde tasarlanır.

e) 154 kV transformatör merkezlerinin 154 kV kısmı iki ana bara düzeninde, kuplaj fiderli olarak tasarlanır. 154 kV transformatör merkezleri, sistemin “bölgesel ada” veya “katlı” şebeke şeklinde işletilmesine imkan verecek şekilde iki ana bara düzeninde kuplaj fiderli olarak tasarlanır.

f) 154 kV sistemi dağıtım sistemine bağlayan yeni transformatör merkezleri 2x100 MVA, 3x100 MVA, 4x100 MVA şeklinde tasarlanır. Yeni transformatör merkezlerinde tasarım 100 MVA kurulu gücünde transformatöre göre yapılmakla birlikte fiili yüklerle daha küçük kurulu güçte transformatörler kullanılabilir. Transformatörlerin fiili yükleri, kurulu gücünün %70'ine ulaştığı takdirde, kapasite artırımı planlanır. 100 MVA transformatör için 34,5 kV hat fiderlerinin sayısı, bir tanesi stratejik yükler için kullanılmak üzere, 8+1 olarak tasarlanır.

154 kV sistemi dağıtım sistemine bağlayan bir transformatörün sekonder sargısının nötr noktası 1000 A'lık direnç üzerinden topraklanır.

g) Ark ocağı tesisleri; fliker şiddeti, harmonik ve ani gerilim değişimini sınırlamak amacıyla, tesis edileceği yere ve gücüne bağlı olarak, uygun gerilim seviyesinden bağlanır. Sürekli işletmede kalacak, uzaktan erişimli mühürlenebilir tipte ölçüm sistemi ile fliker şiddeti, harmonik ve ani gerilim değişimleri ölçülür.

h) Direkt transformasyonun gerekli olduğu hallerde, 380 kV sistemi dağıtım sistemine bağlayan transformatörler 380/33,6 kV ve 125 MVA olarak tasarlanır. Yıldız-üçgen bağlı 380/33,6 kV gerilim seviyeli bu transformatörler topraklama transformatörü kullanılarak topraklanır.

i) Tek faz alternatif akım ile beslenen yükler ve 3 faz dalgali yükler, sistemin kısa devre gücünün yeterli yükseklikte olduğu noktalara bağlanır. Tek faz alternatif akım yüklerini besleyen indirici transformatör merkezleri, gerilim dengesizliklerini azaltmak için farklı faz çiftleri arasına bağlanır. Sistem kısa devre gücünün yeterli yükseklikte olmadığı noktalarda tek faz alternatif akım yüklerini besleyen indirici transformatör merkezleri, gerilim dengesizliklerini azaltmak için sisteme üç faz olarak bağlanır.

j) İletim sistemi şalt teçhizatı için kısa devre arıza akımına dayanma kapasitesi 380 kV için 50 kA, 154 kV için 31,5 kA'dır. 33 kV gerilim seviyesinde de kısa devre arıza akımları 16 kA ile sınırlandırılır.

k) 380 kV ve 154 kV sistem tasarımlarında, TEİAŞ tarafından aksi belirtilmedikçe, toprak arıza faktörü 1,4 olarak kabul edilir.

İletim sistemine yapılacak bağlantılarda, özel bir topraklama sisteminin gerekmesi durumunda, topraklama için uyulması gereken teknik şartlar ve gerilim yükselmesi üzerinde yapılacak incelemenin sonuçları bağlantı yapılmadan önce TEİAŞ tarafından kullanıcıya bildirilir.

Primer tarafı 66 kV ve üzerinde olan transformatörlerin yüksek gerilim sargıları yıldız bağlı olarak ve yıldız noktasından topraklama bağlantısı yapılabilecek şekilde teşkil edilir. Transformatör merkezi primer topraklama hattı için en az 120 mm² bakır kullanılır. Topraklama bağlantıları, TEİAŞ'ın onayladığı bağlantı sistemi ile yapılır.

Kısa devre gücünün yüksek olduğu merkezlerde, güç transformatörlerinin sekonder tarafının nötr noktası, faz-toprak arıza akımlarını sınırlamak amacıyla bir nötr direnci veya nötr reaktörü üzerinden topraklanır. Ayrıca, bazı özel durumlarda dağıtım barasına nötr topraklama transformatörü tesis edilir.

380/154 kV yıldız-yıldız bağlı ototransformatörlerin primer ve sekonder sargılarının nötr noktaları doğrudan topraklanır ve nötr noktaları şalt merkezinin topraklama şebekesine bağlanır. 380 kV'yi dağıtım sistemine bağlayan yıldız-üçgen transformatörlerin primer sargılarının nötr noktası doğrudan, sekonder sargısı ise topraklama transformatörü üzerinden topraklanır. 154 kV'yi dağıtım sistemine bağlayan yıldız-yıldız tersiyersiz transformatörlerin primer sargılarının nötr noktası doğrudan, sekonder sargısının nötr noktası ise topraklama direnci üzerinden topraklanır.

1) İletim sistemine bağlı ünitelere ait transformatörlerin iletim sistemi tarafındaki sargılarının nötr noktaları doğrudan topraklanır. Ancak üretimin yoğun olduğu bölgelerde, 154 kV sistemde faz toprak arıza akımlarının 3 faz toprak arıza akımlarından yüksek olduğu durumlarda, tek faz toprak arıza akımlarını sınırlayabilmek için ünite transformatörünün iletim sistemi tarafındaki sargısının nötr noktası tam olarak izole edilir.

m) Jeneratörlerin nötr noktası direnç üzerinden topraklanır. Jeneratör topraklama direnci, faz toprak arıza akımının resistif ve kapasitif bileşenlerinin birbirine eşit olması şartına göre hesaplanarak tespit ve tesis edilir. Jeneratörlerin nötr noktası tam izole edilmez ve doğrudan veya reaktans üzerinden topraklanmaz.

n) 380 kV uzun iletim hatlarında gerektiğinde hattın endüktif reaktansını düşürmek için seri kapasitörler kullanılır.

o) Sistemde şönt kompanzasyon, şönt reaktörler ve şönt kapasitörlerle yapılır. Şönt reaktörler hem hatta hem de baraya bağlanabilecek şekilde tasarlanır. Radyal iletim hatlarının ise sonuna yine hem hatta hem de baraya bağlanabilecek tasarım yapılır. Şönt reaktörler 380/154 kV ototransformatörlerin tersiyer sargılarına, şönt kapasitörler ise 154 kV transformatör merkezlerinin sekonder tarafındaki baralara tesis edilir.

380 kV sistemde tesis edilen şönt reaktörlerin standart kapasiteleri 60 MVar, 80 MVar, 100 MVar, 120 MVar ve 150 MVar'dır. 154 kV sistemde tesis edilen şönt reaktörlerin standart kapasiteleri ise 5 MVar, 10 MVar ve 20 MVar'dır. Şönt reaktörler 420 kV ve 170 kV'de sürekli çalışabilecek şekilde tasarlanır.

154 kV transformatör merkezlerindeki 25 MVA, 50 MVA, 100 MVA ve 125 MVA transformatörlerin sekonder tarafındaki baraya güç faktörünün düzeltilmesi amacıyla 5 MVar, 10 MVar ve 2x10 MVar gücünde şönt kapasitör grupları tesis edilir. Şönt kapasitörler, transformatör kapasitesinin %20'sini geçmeyecek şekilde ve gerektiğinde ayrı fiderlere bağlı iki kapasitör grubu şeklinde tesis edilir.

p) İletim hatlarının güzergahlarının ve transformatör merkezlerinin yerlerinin seçiminde, teknik, ekonomik, sosyal ve çevrenin korunmasına yönelik hususlar ile ilgili mevzuat dikkate alınır. İletim sistemi master planlarının ilgili belediyelerin imar planlarında yer alması sağlanır, bu imar planlarına bağlı kalınıp kalınmadığı takip edilir ve iletim hatlarının kamulaştırma işlemleri en kısa sürede sonuçlandırılır.

Nüfusun yoğun olduğu yerleşim merkezlerinde ve sanayi bölgelerinde şartlar göz önünde bulundurularak, düşük kapasiteli iletim hatları aynı güzergah üzerinde yüksek kapasiteli çok devreli iletim hatları ile yenilenir.

Transformatör merkezleri, elektrik sistemi tesis ve teçhizatı için geliştirilen, onaylanan ve kullanılan uluslararası tasarım, tesis, imalat ve performans standartlarına uygun olarak uzaktan insansız çalıştırılabilir şekilde gerekli altyapı ile tasarlanırlar ve tesis edilir.

r) Uzunluğu 120 km'nin üzerindeki 380 kV hatlar için bu Yönetmeliğin Ek-2'sinde gösterilen şekilde hattın uzunluğu boyunca bir tam üç faz çaprazlama yapılır. 45 km'nin üzerindeki 154 kV hatlar için ise hattın uzunluğu boyunca bir tam üç faz çaprazlama yapılır.

s) 380 kV iletim hatları, standart 954 MCM Cardinal (546 mm²) ve 1272 MCM Pheasant (726 mm²) kesitli, her bir fazda iki veya üçlü demet halinde çelik takviyeli (ACSR) alüminyum iletkenler kullanılarak tesis edilir. Uygun iklim ve hat profili/mekanik yüklenme şartlarına göre tasarlanan standart tek devre direkleri üzerinde yukarıda tanımlanan iletken karakteristikli 380 kV hatlar kullanılır. Yoğun yerleşim bölgeleri gibi istisnai durumlarda tek bir direk üzerinde birden fazla devre kullanılabilir.

İstisnai veya aşırı buz yükünün olabileceği 1600 m yüksekliğinin üzerindeki güzergahlar gibi ilave emniyet gerektiren durumlarda, 1–20 km arasındaki kısıtlı mesafeler için özel tasarlanmış direkleri üzerine, her demetdeki iki veya üç iletken yerine, bunlara elektriksel olarak eşdeğer özelliklere sahip 2027 mm² kesitli tek iletken tesis edilir. Havai hatların güzergahının temin edilemediği yoğun yerleşim bölgelerinde standart olarak 380 kV 2000 mm² kesitli XLPE bakır iletkenli yeraltı kablosu tesis edilir.

380 kV iletim sisteminde enerji akışlarının planlanmasında kullanılan iletken termik kapasiteleri ve sınırları bu Yönetmeliğin Ek-3'ündeki gibi düzenlenir.

t) 154 kV iletim hatları, standart 468 mm² 795 MCM Drake, 546 mm² 954 MCM Cardinal ve 726 mm² 1272 MCM Pheasant olan çelik takviyeli (ACSR) alüminyum iletken ve tek veya çift devre direkleri kullanılarak tesis edilir. 154 kV hatlarda genellikle her fazda bir iletken bulunur. Çok yüksek talep bölgelerinde iletim hatlarının taşıma kapasitesini arttırmak için 154 kV ikili demet cardinal iletkenli çift devre stratejik kısa hatlar tesis edilir.

Havai hatların güzergahının temin edilemediği yoğun yerleşim bölgelerinde standart olarak 154 kV, 630 mm² veya 1000 mm² kesitli XLPE bakır iletkenli yeraltı kablosu tesis edilir.

154 kV iletim sisteminde enerji akışlarının planlanmasında kullanılan iletken termik kapasiteleri ve sınırları ile yeraltı güç kablolarının tipleri ve kapasiteleri bu Yönetmeliğin Ek-3'ünde düzenlenmiştir.

u) İletim hattını yıldırımdan korumak için 3 faz iletkenine ilave olarak direklerin tepe noktalarına galvanize çelik toprak teli tesis edilir. Genel olarak, 380 kV standart direklerde tek devre ve çift devre hatları korumak için iki adet toprak teli kullanılır. 154 kV hatlar, direk tasarımına bağlı olarak bir veya iki toprak teli ile korunur. Standart olarak, 380 kV ve 154 kV hatlarda sırasıyla 96 mm² ve 70 mm² koruma iletkenleri kullanılır.

Yeni tesis edilen iletim hatlarında standart çelik toprak tellerinden biri yerine, 380 kV ve 154 kV hatlarda 15,2 (± 0.3) mm çaplı toprak iletkeni ve bunun içine yerleştirilmiş fiber optik lifler kullanılır.

İletim sisteminin işletimi ve enerji yönetiminin gereksinim duyduğu ses, bilgi ve koruma sinyalizasyon amaçlı iletişim için iletişim ortamı tesis edilir. İletişim ortamı, gerektiğinde diğer kamu ve özel iletişim gereksinimleri için de kullanılabilir.

İşletmede olan iletim hatlarındaki koruma iletkenleri ihtiyaç duyulduğunda fiber optikli koruma iletkeni ile değiştirilir.

İletim hatlarının faz iletkenleri için uygun izolasyon seviyelerini sağlamak amacıyla zincir tipi porselen, cam veya fiber izolatörler kullanılır.

v) Transformatör merkezleri sistem tasarımında kullanılan 380 ve 154 kV ortam koşulları ve sistem bilgileri bu Yönetmeliğin Ek-4'ünde düzenlenmiştir. Anahtarlama aşırı gerilimlerinin sınırlandırılması amacıyla parafudr kullanıldığı durumlarda, bu uygulamaların teknik karakteristikleri ile ilgili olarak TEİAŞ ve kullanıcı arasında karşılıklı bilgi alışverişi yapılır. Planlanan sistemin bütünlüğünün ve tasarım uyumluluğunun sağlanması için her uygulamanın ayrıntıları üzerinde mutabakata varılır. Transformatör merkezleri şalt tesislerinin tasarımı bu Yönetmeliğin Ek-5'inde yer alan örnek tek hat şemalarına göre yapılır.

y) İletim sisteminde veri ve ses iletişimi kuranportör ve fiber optik iletişim sistemleri ile yapılır. Ayrıca, ihtiyaç duyulan durumlarda Türk Telekom A.Ş.'nin kiralık iletişim kanalları kullanılır. Yönetimsel Kontrol ve Veri Toplama Sistemi (SCADA) ile veri toplamak amacıyla, transformatör merkezleri ve üretim tesislerine Uzak Terminal Birimleri (RTU) konulur. TEİAŞ'ın transformatör merkezleri, üretim tesisleri ve Milli Yük Tevzi Merkezi/Bölgesel Yük Tevzi Merkezleri arasındaki ses iletişimi için özel bir telefon sistemi kullanılır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Üretim Şalt Tesisleri Tasarım Esasları

Üretim Şalt Tesisleri Tasarım Esasları

Madde 7- Üretim şalt tesislerinin tasarımı ve geliştirilmesinde aşağıdaki hususlar dikkate alınır;

a) Ünite ana güç transformatörleri yüksüz en az 5 kademeli kademe değiştiricili olarak tesis edilir ve regülasyon aralığı ± 2 x %2,5'dir. Yükte kademe değiştiricili transformatörlerde normal koşullarda ± 8 x %1,25'lik bir regülasyon aralığı uygulanır.

b) Toplam çıkış gücü 1500 MW'tan az olan üretim tesislerinin sisteme olan bağlantısı, bir iletim devresinin kaybı veya birincil veya (N-1) kısıtlılık durumunda hiçbir üretim kaybı olmayacak ve üretimin tamamı sisteme aktarılabilir şekilde yapılır.

c) Toplam çıkış gücü 1500 MW'tan fazla olan üretim tesislerinin bağlantısı, iki iletim devresinin kaybı veya ikincil veya (N-2) kısıtlılık durumunda üretiminin en az %80'ini sisteme aktarabilecek şekilde yapılır.

d) Birbiriyle ilişkili iki iletim hattının kaybı veya ikincil veya (N-2) kısıtlılık durumunda ortaya çıkacak üretim kaybı 1200 MW'ı aşamaz.

e) İletim sistemi ve üretim şalt tesisleri; bir iletim devresi veya bara bakım onarım nedeniyle devre dışı edilmiş iken diğer bir iletim devresinin veya baranın arıza nedeniyle devre dışı olması durumunda, sistemdeki en büyük üretim ünitesinden daha fazla üretim kaybına yol açmayacak şekilde tasarlanırlar ve tesis edilir.

f) Üretim tesisi şaltına bağlı üretim ünitelerinin havai hat bağlantılarının azami uzunluğu; yıllık yük faktörü %30'dan büyük veya eşit üretim üniteleri için 5 km'yi, diğer durumlarda ise 20 km'yi geçemez.

g) Üretim tesisinin iletim sistemine bağlantısı için belirlenen iletim kapasitesi, herhangi bir arızadan önce;

1) Teçhizatın kapasitesinin üzerinde yüklenmemesi,

2) Gerilimlerin normal işletme koşulları için belirlenen sınırların dışına çıkmaması ve gerilim regülasyonunun yetersiz kalmaması,

3) Sistemin kararlılığını kaybetmemesi,

şartları sağlanacak şekilde planlanır.

h) Üretim tesisi ve iletim sistemi arasındaki bağlantının kapasitesi, aynı zamanda;

- 1) Bir iletim devresi ile bir kompensatör veya bir reaktif güç sağlayıcısının,
 - 2) İki iletim devresi veya bir iletim devresi ile daha önce devre dışı olmuş diğer bir iletim devresinin,
 - 3) Baranın birinin,
 - 4) Bir iletim devresi ile daha önce devre dışı olmuş bir üretim ünitesi, bir kompensatör veya bir reaktif güç sağlayıcısının,
- herhangi birinin arıza nedeniyle devre dışı olması durumları dikkate alınarak planlanır. Bu bentte belirtilen arızalardan dolayı devre dışı olmalarda iletim sistemi; sistem kararsızlığı gerçekleşmeyecek şekilde planlanır.

Talep bağlantıları ile üretim tesislerinin bağlantıları bu Yönetmeliğin Ek-6'sında yer alan örnek tek hat şemalarına göre tasarımılandırılır.

- 1) Bir bağlantı noktasında, sistemin kısa devre gücünün en fazla %5'i kadar kurulu güçte rüzgar enerjisine dayalı üretim tesisi bağlantısına izin verilir.

Dalgalı yüklerin yoğun olarak bulunduğu bölgeler için TEİAŞ tarafından ilgili mevzuata göre verilen bağlantı görüşüne ilişkin değerlendirmede, bağlantı noktasındaki mevcut dalgalı yüklerin etkisi de dikkate alınır. Rüzgar hızının belli limitleri aşması durumunda rüzgar enerjisine dayalı üretim tesislerinin otomatik olarak devre dışı olma özellikleri dikkate alınarak, sistemde ani gerilim değişimi ve frekans dalgalanmalarını önlemek amacıyla sistem döner yedeği miktarını aşmayacak kurulu güçte rüzgar enerjisine dayalı üretim tesisi bağlantısına izin verilir.

Rüzgar enerjisine dayalı üretim tesislerinin arıza ve arıza sonrası performansı bu Yönetmeliğin Ek-7'sinde sunulan grafiğe uygun olarak tasarımılandırılır.

Rüzgar enerjisine dayalı üretim tesislerinin, reaktif enerji ve gerilim gibi teknik konularda sisteme verecekleri rahatsızlığın sınırlandırılması amacıyla rüzgar enerjisine dayalı asenkron rüzgar türbinine sahip üretim tesislerinin güç faktörü 0,99'dan düşük olamaz. Güç faktörü, kullanıcının kuracağı uygun kompanzasyon tesisleriyle yükseltilir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Arz Kalitesi Koşulları ve İşletme Esasları

Gerilim

Madde 8- İletim sisteminin nominal gerilimleri 380 kV, 154 kV ve 66 kV'dir.

Normal işletme koşullarında; 380 kV'lık iletim sistemi 340 kV ile 420 kV, 154 kV'lık iletim sistemi ise 140 kV ile 170 kV aralıklarında çalıştırılır. 66 kV ve altındaki iletim sistemi için gerilim değişim aralığı $\pm \% 10$ 'dur. Ayrıca, iletim sistemi içerisindeki mevcut dağıtım seviyesi ve iç ihtiyaçlar için gerilim seviyeleri 34.5 kV, 33 kV, 31.5 kV, 15.8 kV, 10.5 kV ve 6.3 kV'dir.

380 kV ve 154 kV sistemler, bu Yönetmeliğin Ek-8'inde yer alan gerilim sınır değerlerine göre planlanır ve işletilir. İşletme gerilim sınırları, arıza sonrası ünite ana güç transformatörünün kademe ayarları değiştirilmeden veya şönt kompanzasyon anahtarlama yapılmadan önceki değerler olarak uygulanır.

Frekans

Madde 9- Sistemin nominal frekansı TEİAŞ tarafından 50 Hertz (Hz) etrafında 49.8 - 50.2 Hz aralığında kontrol edilir. İşletme sınırı 10 dakikadan daha uzun süre geçilemez.

Normal sistem işletmesi ve otomatik üretim kontrolü için hedef sistem frekansı 49.95 - 50.05 Hz arasındadır.

Çeşitli üretim ve/veya talep kaybı durumları için frekans sapmaları;

- a) ± 200 MW'ı geçmeyen üretim veya talep değişimlerinde ± 0.2 Hz'den,
 - b) ± 200 MW'tan ± 600 MW'a kadar olan üretim veya talep değişimlerinde ± 0.5 Hz'den,
 - c) Puant yükte ± 600 MW'tan ± 770 MW'a kadar olan üretim veya talep değişimlerinde ± 0.8 Hz'den,
- daha fazla olamaz ve bu limitler 60 saniyeden daha uzun bir süre ile aşılamaz.

Üretim tesisleri; bu maddede tanımlananlardan daha ağır bir kısıtlılık olayının gerçekleşmesi, elektrik sisteminin tamamen veya kısmen istem dışı enerjisiz kalması gibi durumlarda, frekansın 52.0 Hz'e yükselebileceği veya 47 Hz'e düşebileceği göz önünde bulundurularak, Elektrik Piyasası Şebeke Yönetmeliği hükümleri çerçevesinde tasarımılandırılır.

Akım Harmonikleri

Madde 10- Kabul edilebilir akım harmonik limitleri bu Yönetmeliğin Ek-9'unda düzenlenmiştir.

Elektriğin kalitesini belirleyen diğer kriterler Elektrik Piyasası Şebeke Yönetmeliği'nde belirlendiği şekilde uygulanır.

Reaktif Enerjinin Kompanzasyonu

Madde 11- İletim sistemine doğrudan bağlı tüketiciler ve dağıtım lisansına sahip tüzel kişiler tarafından; iletim sistemine bağlantıyla ilgili her bir ölçüm noktasında ve her bir uzlaşma periyodunda, sistemden çekilen endüktif reaktif enerjinin sistemden çekilen aktif enerjiye oranı yüzde ondördü, sisteme verilen kapasitif reaktif enerjinin sistemden çekilen aktif enerjiye oranı ise yüzde onu geçemez.

İletim sisteminin her bir ölçüm noktasında öngörülen orana uyulmaması durumunda kullanıcılara uygulanacak yaptırımlar bağlantı ve sistem kullanım anlaşmalarında düzenlenir.

Oranların kontrolü ilgili mevzuat hükümleri çerçevesinde yapılır.

Kısıtlılık Durumları

Madde 12- İletim sisteminde olasılığı en yüksek iletim kısıtlılık durumları;

- a) Birincil veya (N-1) kısıtlılık:
 - 1) Bir iletim devresinin,
 - 2) Bir üretim ünitesinin,
 - 3) Üretim tesisinin iletim sistemine bağlantı elemanlarından birinin,
 - 4) Senkron kompensatör, statik Var kompensatör, şönt reaktör, kapasitör gibi bir şönt kompanzasyon ünitesinin,
 - 5) Bir seri kompanzasyon ünitesinin,
 - 6) Bir transformatör ünitesinin,
 - 7) Bir harici enterkonneksiyonun,

açma işlemi sonucunda sistemden ayrılmasıdır.
- b) İkincil veya (N-2) kısıtlılık:
 - 1) İletim devresi ile buna bağımlı olmaksızın açan ikinci bir iletim devresinin,

- 2) İletim devresi ile bir transformatör ünitesinin,
- 3) İletim devresi ile üretim tesisinin iletim sistemine bağlantı elemanlarından birinin,
- 4) Üretim tesisinin iletim sistemine bağlantı elemanlarından biri ile bir transformatör ünitesinin,
- 5) Üretim tesisinin iletim sistemine bağlantı elemanlarından biri ile bir şönt kompanzasyon ünitesinin,
- 6) Üretim tesisinin iletim sistemine bağlantı elemanlarından biri ile bir seri kompanzasyon ünitesinin,
- 7) Transformatör ünitesi ile ikinci bir transformatör ünitesinin,
- 8) Transformatör ünitesi ile bir şönt kompanzasyon ünitesinin,
- 9) Şönt kompanzasyon ünitesi ile ikinci bir şönt kompanzasyon ünitesinin,
- 10) İletim devresi ile bir şönt kompanzasyon ünitesinin,
- 11) Bir üretim ünitesi ile bir iletim devresinin,
- 12) Bir üretim ünitesi ile bir transformatör ünitesinin,
- 13) Bir üretim ünitesi ile ikinci bir üretim ünitesinin,
- 14) Bir üretim ünitesi ile bir şönt kompanzasyon ünitesinin,
- 15) Bir iletim devresi ve bu devre ile ilişkili diğer bir hattın seri kompanzasyon ünitesinin,
- 16) Transformatör ünitesi ile bir seri kompanzasyon ünitesinin,
- 17) Bir üretim ünitesi ile bir seri kompanzasyon ünitesinin,
- 18) Aynı direktteki çift devre hattın,

açma işlemleri sonucunda sistemden ayrılmasıdır.

İletim sisteminde olasılığı düşük kısıtlılıklar ise:

- a) Bara arızasını,
- b) Bara kuplaj kesicisi arızasını,
- c) Kesici arızasını,
- d) Koruma sistemi arızasını,
- e) İletişim koruma kanalı arızasını,
- f) Beklenmedik ikincil veya (N-2) kısıtlılık durumlarını,

kapsar.

İşletme Güvenliği Esasları

Madde 13- İşletme güvenliği esasları; sistemin gerçek zaman şartları altında gerilim, frekans ve güç akışlarının belirlenen limitler içerisinde kararlılığını kaybetmeden işletilmesi için alınması gereken tedbir, önlem ve işletme prensiplerini kapsar. Sistemin aylık, haftalık ve günlük işletme programları; fiili çalışma koşulları, iklim değişimleri, bakım onarım programları ile birlikte işletmede gerçek zamanda ortaya çıkacak program dışı üretim ve iletim devre dışı olmaları, beklenmedik talep ve hava koşulları gibi olaylar dikkate alınarak belirlenir. İşletme güvenliği esasları kapsamında, fiili işletme şartları altında sistemin işletilebilmesi için işletme zaman çizelgelerine uygun olarak alınması gereken önlemler yer alır.

İletim sistemi; arz kapasitesi kaybı, herhangi bir ana iletim ekipmanının kabul edilemez derecede aşırı yüklenmesi, kabul edilemez gerilim koşulları ya da yetersiz gerilim performansı yedekleri ile sistem kararsızlığının olmadığı ve;

- a) Tek bir iletim devresi, bir reaktif kompensatör ya da diğer reaktif güç sağlayıcısının,
- b) Arızanın sistemin birbirinden uzak noktalarında olması veya söz konusu hatların kapasitelerinin altında yüklendiği durumlarda iki iletim devresinin veya tek bir iletim devresi ile daha önceden devre dışı kalmış diğer bir iletim devresinin,
- c) Baranın birinin,
- d) Tek bir iletim devresi ile daha önceden devre dışı kalmış bir üretim ünitesi, bir reaktif kompensatör ya da diğer reaktif güç sağlayıcısının, arızalanması durumlarında güvenli olarak işletilir.

Aşağıdaki durumlar için ikinci fıkradaki işletme esasları dikkate alınmaz:

- a) İletim sisteminin bir parçasını oluşturan saplama bağlantılı devrelerden oluşan transformatör merkezlerinde herhangi bir fider veya hat arızasında devrelerin açılması ile birlikte transformatörlerin bağlantılarının kesilmesi durumunda,
- b) Arıza riskinin arttığı yıldırım, buzlanma, kar, tipi, sel, aşırı rüzgar gibi kötü hava koşullarının ortaya çıkması durumunda TEİAŞ tarafından, bu risklerin azaltılması için sistemin yedek kapasitesinin artırılması, jeneratörlerin otomatik olarak devre dışı olmalarını sağlayan koruma sistemlerinin kurulması, (N-1) ve (N-2) kısıtlılık durumlarına karşı, uygun işletme alternatif stratejilerinin oluşturulması veya sistemin sıcak yedek kapasitesinin artırılarak iletim ekipmanları üzerindeki güç akış yükünün azaltılması gibi önlemlerin alınması durumunda,
- c) Arz veya talep kaybına ilişkin risklerin artması durumunda, daha ekonomik olması kaydıyla, sistem işletme prensipleri bakımından birincil kısıtlılık durumunda ikincil kısıtlılık durumunun işletme kurallarına geçilebilir. Bu şekildeki işletme durumuna hava şartları tekrar elverişli hale gelinceye ve sistem tekrar güvenli hale getirilinceye kadar devam edilir. Bu durumda, birincil kısıtlılığa yol açan arıza; bir iletim ekipmanının aşırı yüklenmesine, frekans veya gerilimlerin belirlenen limitler dışına çıkmasına veya sistemin kararsızlığına neden olamaz.

İkincil kısıtlılıklara yol açan arızalarda ana iletim ekipmanlarının aşırı yüklenmelerini ve talep kaybının engellenebilmesi için gecikmeden yeni bir üretim programı hazırlanır. Bu programın uygulanamaması durumunda, arıza sonrası önlem olarak kısa dönem talep kontrolü uygulanır.

Ekonomik gerekçelerle talep kontrolü yapılamaz.

Arıza sonrası alınan tüm önlemler ve gerekçeleri, üretim faaliyeti gösteren ilgili tüzel kişiler ile etkilenmesi muhtemel tüm serbest tüketicilere bildirilir. Bu durumda, Elektrik Piyasası Şebeke Yönetmeliğinin acil durum, elle talep kontrolü, üretim tesislerinin ve etkilenmesi muhtemel tüm serbest tüketicilerin yeni üretim programı hakkında bilgilendirilmesi ve/veya kısa dönem acil durum aşırı yüklenme işletme şartları ile ilgili hükümleri uygulanır. İlgili sistem işletmecisi veya üretim faaliyeti gösteren tüzel kişi ve iletim sistemine bağlı etkilenmesi muhtemel tüketiciler ile mutabakata varılması şartı ile arıza sonrasında, Elektrik Piyasası Şebeke Yönetmeliği hükümlerinde yer almayan ek önlemler de uygulanabilir. Birincil veya (N-1) kısıtlılığa yol açan arızanın ardından, mümkün olan en kısa süre içerisinde sistemi tekrar normal işletme koşullarına geri döndürmek için gerekli önlemler alınır.

İşletme güvenliği usul ve esasları; dağıtım şirketlerine, iletim sistemine doğrudan bağlı üretim faaliyeti gösteren tüzel kişilere ve iletim sistemine bağlı tüketicilere uygulanır. Ancak, sistemin işletme güvenliğinin ve bütünlüğünün tehlikeye girmesi durumunda, taraflarla müzakere edilerek, bu hükümlerin dışında birtakım özel işletme usul ve esasları da uygulanabilir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Bildirimler, Anlaşmazlıkların Çözümü, Geçici ve Son Hükümler

Bildirimler

Madde 14- Bu Yönetmelik uyarınca yapılacak tüm bildirimler 7201 sayılı Tebligat Kanunu hükümlerine uygun olarak yapılır.

Anlaşmazlıkların Çözümü

Madde 15- Bu Yönetmeliğin uygulanmasında ortaya çıkan anlaşmazlıkların TEİAŞ ve ilgili taraflar arasında çözülmemesi halinde anlaşmazlığın çözümü konusunda Enerji Piyasası Düzenleme Kurumuna yazılı olarak başvurulur. Enerji Piyasası Düzenleme Kurulunun bu konuda vereceği karar tarafları bağlar.

Geçici Madde 1- TEİAŞ'a, Elektrik Piyasası Şebeke Yönetmeliği ile bu Yönetmeliğe uyumu konusunda, Enerji Piyasası Düzenleme Kurumuna sunulan iletim sistemi on yıllık gelişim raporunda yer alan iletim sisteminin performansına ilişkin gerekçeler dikkate alınarak, bu Yönetmeliğin yayımı tarihinden itibaren üç yıl muafiyet tanınır.

Geçici Madde 2- TEİAŞ, 4628 sayılı Elektrik Piyasası Kanununun yayımından önce harici bir elektrik sistemi ile yapılmış sözleşmeler için, sözleşme süresi boyunca bu Yönetmelik hükümlerinden muaf tutulur.

Geçici Madde 3- 1/1/2007 tarihinden itibaren; iletim sistemine doğrudan bağlı tüketiciler ve dağıtım lisansına sahip tüzel kişiler için, iletim sisteminin her bir ölçüm noktasında aylık çekilen endüktif reaktif enerjinin sistemden çekilen aktif enerjiye oranı yüzde yirmibeş, aylık sisteme verilen kapasitif reaktif enerjinin sistemden çekilen aktif enerjiye oranı yüzde onbeş olarak uygulanır.

1/1/2009 tarihinden itibaren ise bu oranlar, bu Yönetmeliğin onbirinci maddesi hükümlerinde yer alan esaslara göre tespit edilir.

Yürürlük

Madde 16- Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 17- Bu Yönetmelik hükümlerini Başkan yürütür.

[ARZ GÜVENİLİRLİĞİ VE KALİTESİ YÖNETMELİĞİNİN EKLERİ İÇİN BAKINIZ.doc](#)[Sayfa Başı](#)

Tebliğler

Amasya Valiliğinden:**Mahalli Çevre Kurulu Kararı**

Karar Tarihi : 29/7/2004

Karar No : 2004/5

Amaç ve Kapsam

Madde 1 — Bu Karar, Amasya İli sınırları içerisinde hava kirliliğinin önlenmesi ve hava kalitesinin korunması amacıyla, sanayi kuruluşları, ticari işletmeler, meskenler ile kamu kurum ve kuruluşlarında 2004-2005 yılında uygulanacak yakıt kriter ve esaslarını kapsamaktadır.

Dayanak

Madde 2 — Bu Karar, 4856 sayılı Çevre ve Orman Bakanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun, Başbakanlığın 17/5/1999 tarihli ve 320-6220 sayılı yazısı, Çevre ve Orman Bakanlığının 27/4/2004 tarihli ve 2004/4 sayılı Genelgesi ile Hava Kalitesinin Korunması Yönetmeliğine dayanılarak hazırlanmıştır.

Katı Yakıtlarla İlgili Esaslar

Madde 3 — a) Isınma amaçlı yerli kömürlerde aşağıdaki özellikler aranır.

Alt Isıl Değer (orijinalde)	: min. 3500 kcal/kg (-200 kcal/kg tolerans)
Toplam Kükürt (kuru bazda)	: % 2.3 max
Boyut	: 18-150 mm (18 mm altı ve 150 mm üstü için max. % 10 tolerans)

b) Isınma amaçlı ithal kömürlerde aşağıdaki özellikler aranır.

Alt ısı değeri (orijinalde)	: en az 6200 kcal/kg (-400 kcal/kg tolerans)
Kükürt (kuru bazda)	: %0.9 (max)
Uçucu madde (kuru bazda)	: % 12-28 (+ 1 tolerans)
Toplam nem (orijinalde)	: % 10 (max)
Kül (kuru bazda)	: %14 (max) (+ 1 tolerans)
Şişme indeksi	: 1 (max)
Boyut	: 18-150 mm (18 mm altı ve 150 mm üstü için max % 10 tolerans)

c) Sanayi amaçlı ithal kömürlerde aşağıdaki özellikler aranır.

Alt ısı değeri (orijinalde)	: min 6000 kcal/kg (-500 kcal/kg tolerans)
Toplam kükürt (kuru bazda)	: max. % 1 (+ % 0.1 tolerans)
Uçucu madde (kuru bazda)	: max. % 36 (+ % 1 tolerans)
Boyut	: 0-50 mm
Eğer kül oranı max. % 14+2 ise kömürdeki kalori değeri min. 6000 kcal/kg dır.	

İthal ve yerli kömür karışımından oluşturulacak paçal (harman) kömürde, kullandıkları yüzde oranında özellikler aranır. (örneğin: % 60 ithal, % 40 yerli karışımından oluşan harman kömürün orijinalde alt ısı değeri $6200 \times 0.6 + 3500 \times 0.4 = \text{min. } 5120 \text{ kcal/kg}$; tolerans 320 kcal/kg dır.)

Isınma amaçlı yerli kömürlerde kalorifik değerlerin önerilen sınırlardan daha yüksek olması halinde toplam kükürt oranları; ikinci dereceli illerde en az 3500 kcal/kg olması durumunda daha üst kalori için her 1000 kcal/kg başına % 0.2 değerlerini geçemez.

Sanayi tesislerinde, Hava Kalitesinin Korunması Yönetmeliğindeki hükümlere uyulması, çevre kirliliğine neden olmayacak şekilde gerekli önlemlerin alınması kaydı ile her boyutta (toz dahil) yerli kömür kullanılabilir.

d) Isınma amaçlı briket kömürlerde (TS 12055) aşağıdaki özellikler aranır.

	Sınıf 1	Sınıf 2
Alt Isıl Değeri (1) (kcal/kg), en az	5000	4000
Baca Gazına Geçen Kükürt Oranı (%), m/m, en fazla	0.8	1.0
Düşme Sağlamlığı (%), m/m, en az	90	80
Aşınma sağlamlığı (%), m/m, en az	75	65
Yastık veya Yumurta Şeklindeki Briketlerde		
Kırılma (kgf), en az	80	60
Sağlamlığı		
Tabanı Düzgün Geometrik Şekilli Briketlerde		
(kg/cm ²), en az	130	100
Suya dayanım (2) (%), en az	70	70
Isıl Verimi (%), en az	75	75
Duman Emisyon Oranı (g/kg), en fazla	8	12

(1) Bu özellik, orijinal (satışa sunulan) briket bazındadır.

(2) Su geçirmeyen torbalar içerisinde satılan briketlerde bu özellik aranmaz.

Sınıfına göre Türk Standartları Enstitüsünden "Uygunluk Belgesi" ile tesisin bulunduğu yerdeki İl Çevre ve Orman Müdürlüğünden "Satış İzin Belgesi" alınmış ve torbalanmış briket kömürler İlde kullanılabilir.

Briket kömür üretiminde bağlayıcı olarak petrol ve petrol türevlerinden üretilmiş herhangi bir madde kullanılması yasak olup, bağlayıcı olarak melas-niştasta ve/veya akademik kuruluşlarca kullanılabilirliği ispatlanmış ve belgelenmiş insan ve çevre sağlığına zararlı olmayan maddeler kullanılır.

Sıvı Yakıtlar ile İlgili Esaslar

Madde 4 — a) Isınma amaçlı olarak, TÜPRAŞ tarafından üretilen ve en fazla % 1.5 kükürt içeren TÜPRAŞ 615 kalorifer yakıtının kullanılması gerekir.

b) Okullarda ve resmi binalarda ısınma amaçlı olarak sıvı yakıt kullanılıyorsa, TÜPRAŞ 615 kalorifer yakıtının veya benzer özelliğe veya daha iyi kaliteye sahip fuel-oilin kullanılması gerekir.

c) TÜPRAŞ tarafından üretilen, yüksek kükürt içeren 6 nolu fuel-oilin kükürtdioksit emisyonunu Hava Kalitesinin Korunması Yönetmeliğinde belirtilen sınır değerlere uygun olarak arıtan baca gazı arıtım tesisine/teknolojisine sahip sanayi tesislerinde kullanılmasına izin verilmesi, bu koşullar dışında 6 nolu fuel-oil kullanımının önlenmesi, sıvı yakıt taşıyıcı ve satıcı firmaların bu konuda uyarılması ve 6 nolu fuel-oil kullanan firmaların Valiliğimizden izin alması gerekir.

d) Sanayi tesislerinde, TÜPRAŞ spektlerine uygun % 1 kükürt içeren ve Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığından izin alınarak ithal edilen fuel-oil (akışkanlığın artırılması amacıyla ön ısıtma yapılmalı) kullanılabilir.

Yakıtların İthalatı ve Satış Belgeleri ile İlgili Esaslar

Madde 5 — Kömür üretimi ve ithalatı yapan gerçek ve tüzel kişilerin;

a) İl sınırları içerisinde yerli, paçal ve briket kömür çıkaran ve/veya üreten gerçek ve tüzel kişilerin, Valiliğimizden (İl Çevre ve Orman Müdürlüğü) "Kömür Uygunluk Belgesi (KUB)", ayrıca İl sınırları içerisinde satış ve pazarlama yapmaları için de "Kömür Satış İzin Belgesi (KSİB)" almaları,

b) Diğer illerdeki yerli, paçal ve briket kömür çıkaran ve/veya üreten gerçek ve tüzel kişilerin İl sınırları içerisinde satış ve pazarlama yapabilmeleri için Valiliğimizden (İl Çevre ve Orman Müdürlüğü) "Kömür Satış İzin Belgesi" almaları, söz konusu kömürlere Valiliğimiz tarafından ayrıca kömür uygunluk belgesi düzenlenmeyerek, kömürün çıkarıldığı ve/veya üretildiği ilin valiliğinden alınmış olan "Kömür Uygunluk Belgesi"nin kabul edilmesi,

c) İl sınırları içerisinde, ithal kömür satış ve pazarlaması yapmak isteyen kömür ithalatçıların, Valiliğimizden "Kömür Satış İzin Belgesi" almaları, ithalatçıların Çevre ve Orman Bakanlığından almış oldukları "Kontrol Belgesi"nin "Kömür Uygunluk Belgesi" yerine kabul edilerek ayrıca "Kömür Uygunluk Belgesi" düzenlenmemesi,

d) Valiliğimize; yerli, ithal, paçal ve briket kömürlere ait "Kömür Uygunluk Belgesi" ve "Kömür Satış İzin Belgesi" almak için müracaat edeceklerin dilekçe ekinde aşağıdaki belgeleri (aslı ya da noterden onaylı fotokopileri) bulundurmaları,

1) Çevre ve Orman Bakanlığından alınmış "Kontrol Belgesi" (ithal kömürler için),

2) Firmanın Ticaret Sicil Gazetesinde yayımlandığına dair belge,

3) İlgili meslek kuruluşundan alınan ticaret sicil kayıt belgesi,

4) İmza sirküleri,

5) Kömürün temin edildiği ocağın adı ve adresi,

6) Kömür analiz raporu (son tarihli),

7) Bayii listesi,

8) İlgili valilikten alınmış kömür uygunluk belgesi,

9) Kömür üretim izni (paçal=harman kömürü üretimi yapacaklar),

10) Torbalama işlemi yapacakların, torbalama tesisi ile ilgili tanıtıcı bilgiler (tesis için alınmış izin ya da ruhsat belgesi, tesisin özellikleri, kapasite, akım şeması ve benzeri),

11) Taahhütname (İl Çevre ve Orman Müdürlüğünden temin edilecektir) gerekmektedir.

Yakıtların Temini, Satışı, Pazarlanması ve Torbalanması ile İlgili Esaslar

Madde 6 — Kömür satışı yapacak olan gerçek ve tüzel kişilerin (mahrakatçılar);

a) Ruhsatı bulunmayan işyerlerinde, kamyon, kamyonet ve benzeri araçlar üzerinde veya işyeri haricinde kömür satışı yapmamaları,

b) İl sınırları içerisinde briket, yerli ve ithal kömür satıcı ve pazarlamacılarının sadece "Kömür Satış İzin Belgesi" bulunan kömürleri satmaları, bu

Kararda özellikleri belirlenen kömürlerin haricinde başka kömür satmamaları, depolarında bulundurmamaları ve sattıkları kömürlere ait "Kömür Uygunluk Belgesi" ve "Kömür Satış İzin Belgesi" fotokopisini işyerlerinde görünür şekilde asılı bulundurmaları,

c) Satılan kömüre ait fatura ve/veya perakende satış fişi, "Kömür Uygunluk Belgesi" ve "Kömür Satış İzin Belgesi"nin bir örneğini onaylayarak tüketiciye vermeleri,

d) Kömür ithalatçıları ile yerli kömürün çıkarıldığı yerdeki üreticilerin, pazarlamacı ve vatandaşla (her türlü tedbirin alınması kaydı ile sanayi hariç) torbalı kömür satmaları,

e) İthal ve yerli kömür karışımından oluşan harmanlanmış paçal kömür üretimi yapacak olanların, kullandıkları ithal ve yerli kömürün yüzde (%) oranında 3 üncü maddede belirlenen kömür özelliklerinin aranması,

f) Yerli, paçal ve briket kömür üreticilerinin, ürettikleri kömürlerin ilk aşamasından başlayarak nihai tüketim aşamasına kadar sorumlu sayılmaları,

g) İthalatçı firmaların, ithalatın ilk aşamasından başlayarak nihai tüketim aşamasına kadar sorumlu sayılmaları,

h) Kömürün torbalanması işleminin kömürün çıkarıldığı yerde otomatik paketleme yöntemiyle yapılması, yeni kurulacak kömür paketleme tesislerinin meskün mahal dışında kurulması, kurulu olan paketleme tesislerinin çevreye gürültü ve toz emisyonu rahatsızlığı vermeyecek şekilde çalıştırılması, tesisler çalıştırılmadan önce tüm yasal izin ve ruhsatları almış olması (izin ya da ruhsat belgeleri müracaat sırasında ibraz edilecek),

ı) Sanayi amaçlı kullanılacak yerli ve ithal kömürlerin, tozumu önleyici her türlü tedbirin (satan, taşıyan ve sanayici tarafından) alınması koşulu ile torbalanmadan kullanılabilmesi,

i) Isınma amaçlı kullanılacak kaliteli kömürlerin (ithal, yerli, paçal=harman ve briket) temini, kaçak kömür kullanılmasının önüne geçilmesi, kömür üreticisi ve satıcısının bilinmesi, denetlenmenin etkili uygulanması, kömürlerin açıkta satışının önlenmesi, kömürlerin taşınması, doldurulması ve boşaltılması sırasında kömür kaybını önlemek ve bu işlemlerde oluşacak tozumu engellemek açısından, İl sınırları içerisinde torbalı olarak satışa sunulması, ne miktarda olursa olsun açıkta ve torbasız kömür satılmaması ve kullanılmaması, torbasız kömürlerin ile girişinin önlenmesi,

j) Isınma amaçlı olarak kullanılacak yerli ve ithal kömürlerin satışlarında, kömür ambalaj torbaları üzerinde görünür şekilde Ek-1 de belirtilen bilgilerin bulunması

gerekmektedir.

Tüketicilerin Dikkat Edeceği Hususlar

Madde 7 — Tüketiciler, ısınma amaçlı olarak 3 üncü maddede belirtilen özelliklere haiz kaliteli kömür almakla ve kullanmakla yükümlüdürler.

Ayrıca,

a) "Kömür Satış İzin Belgesi" bulunan kömürleri satın almaları,

b) Isınma amaçlı olarak kesinlikle torbasız kömür almamaları,

c) Aldıkları kömürleri çevreye ve insanlara zarar vermeyecek ve rahatsız etmeyecek şekilde istiflemeleri ve yakmaları,

d) Kömür satıcılarından fatura ve/veya perakende satış fişi ve "Kömür Satış İzin Belgesi" fotokopisini almaları ve denetim esnasında ibraz etmeleri,

e) Resmi kurum ve kuruluşların, kömür satıcılarından fatura ve/veya perakende satış fişi ve "Kömür Satış İzin Belgesi" fotokopisini almaları ve bu belgeleri denetleme sırasında ibraz etmeleri,

f) Resmi kurum ve kuruluşlarının, ihtiyacı olan yakıtların alım işlemlerinde ve ihale şartnamelerinde, yakıtlar ile ilgili bu Karara uygunluğunun istenmesi

gerekmektedir.

Yakıtların Kullanımı ile İlgili Esaslar

Madde 8 — a) Mahalli Çevre Kurulunca karara bağlanan yakıt programları çerçevesinde kullanılacak kömürlerin daha verimli yakılması için soba ve kalorifer kazanlarında TSE standartlarına uygunluğun aranması,

b) İlde plastik, lastik, araba lastiği, kömür torbaları, temizlenmemiş tahta, hayvan atığı, asfalt atığı, boya, atık petrol ürünleri ve çöp gibi atıkların soba ve kalorifer kazanlarında yakılmasının yasaklanması,

c) Isınma ve sanayi amaçlı olarak petrol koku kömürü ve bu kömürün tozundan imal edilmiş pres (briket) kömürlerin satışı, nakli, depolanması ve kullanımının yasaklanması, sadece çimento fabrikaları ve modern teknoloji ile çalışan (reküperasyonlu) kireç fabrikalarına kullanım izninin verilmesi,

d) Sanayicilerin tesislerinde kullanacakları kömür ve özelliklerini Valiliğe bildirmeleri,

e) Okullarda ve resmi binalarda yukarıda belirlenen özelliklere sahip ısınma amaçlı kaliteli kömür kullanılması,

f) Bu Kararda belirtilen özelliklere sahip olması durumunda, ithal kömüre alternatif olarak yerli kömür kullanılmasının teşvik edilmesi,

g) İşyeri ve konutlarda, kalorifer kazanlarının ateşi belgesi olmayan kişilerce yakılmasının yasaklanması, Milli Eğitim Müdürlüğünce "Yetkili Kalorifer Ateşçisi Kursu" düzenlenmesi ve ilçe kaymakamlıkları aracılığıyla duyuru yoluyla ilçelerden katılımın sağlanması ya da kurs düzenlenmesi, tüm resmi ve özel bina yöneticilerinin yetkili kalorifer ateşçi belgesi olmayan görevli kişileri kursa göndermekle sorumlu tutulmaları, Milli Eğitim Müdürlüğünce düzenlenecek olan Yetkili Kalorifer Ateşçisi Kursuna daha önceden belgesi olanların da katılımının sağlanması, kurs sonucunda başarılı olanların ateşçi belgesinin yenilenmesi,

h) Hava kirliliğinin azaltılması ve hava-yakıt oranının optimum koşullarda olmasını sağlayarak tam yanmanın gerçekleştirilmesi için yanma sistemlerinin otomatik yüklemeli, fanlı ve döner ızgaralı olan, stokerli (cebri yüklemeli fanlı) olmaları,

ı) Yakma sistemleri için Türk Standartları Enstitüsünden Yeterlilik Belgesi alınmış olması,

i) Stokerli sistemlerin kullanıldığı binalarda sıkı denetimlerin yapılması, filtre kullanılması,

j) Hava kalitesinin düzenli olarak izlenmesi,

k) Yukarıdaki şartları sağlaması koşuluyla, ısınma amaçlı kullanılmasına izin verilen ithal ve yerli kömür özelliğini sağlayan ve piyasada fındık tabir edilen 10-18 mm çapındaki elenmiş ve yıkanmış kömürlerin torbalanarak stokerli sistemlerde kullanılabilmesi,

l) İlde bulunan kamu kurum, kuruluş, işyerleri ile meskenlerin kalorifer tesisatlarının iyi izole edilerek ısı kayıplarının önlenmesi için gerekli önlemleri alması, tüm ısıtma tesisatının bakımı ve temizliğinin gereği gibi yapılması, kazan dairelerinin yeterince havalandırılması ve işletme talimatlarına uygun olarak işletilmesi, bacaların ve filtrelerin periyodik temizliğinin yapılması, bu konuda Belediye tarafından basın, anons ve benzeri iletişim araçlarıyla halkın bilgilendirilmesi

gerekmektedir.

Isı Yalıtımı ile İlgili Esaslar

Madde 9 — a) Isı yalıtımı ile ilgili binalarda gerekli tedbirlerin alınması hava kirliliği açısından büyük önem arz etmektedir. Mevcut binalarda ısı yalıtımı ile yakıt tasarrufu sağlanması açısından Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı tarafından yayımlanan Mevcut Binalarda Isı Yalıtım ile Yakıt Tasarrufu Sağlanması ve Hava Kirliliğinin Azaltılmasına Dair Yönetmeliğe uyulması,

b) Başta resmi bina ve okullar olmak üzere yeni bina yapımında ısı yalıtım projelerinin uygulanması,

c) Özellikle kış gelmeden önce binalarda ısı kaçağı olan noktalarda (pencere ve dış kapılarda) alınacak önlemlerle ilgili olarak halkın bilgilendirilmesi, camların çift camlı olmasının yakıt tüketimindeki faydalarının halka anlatılması ve binalarda özellikle dıştan yalıtım yapıldığında yakıt tüketiminde ne kadar azalma olacağı konusunda halkın bilgilendirilmesi,

- d) Okullarda ve resmi binalarda değiştirilmesi gereken pencerelerin, ısı camlı pencere kullanılacak şekilde değiştirilmesi ve kaloriferli okullarda radyatörlerde termostatl vana kullanılması,
- e) Okullarda ve resmi binalarda giriş kapısının kendiliğinden kapanabilir ve hava sızdırmaz yapılması,
- f) Okullarda ve resmi binalarda kullanılmayan odaların radyatör vanalarının kapatılması gerekmektedir.

Sıcaklık Şartları ve Yakma Saatleri

- Madde 10 —** a) Dış ortam sıcaklığının gece ve gündüz 15 0C nin üzerinde olduğu günlerde kalorifer ve sobaların yakılmaması,
- b) Kalorifer ve sobaların; bina içi ortam sıcaklığı işyerlerinde 18 0C, konutlarda ise 20 0C den yukarı olmayacak şekilde yakılması,
- c) Hastaneler, yatılı ve gündüzlü okullar, öğrenci yurtları, yaşlılar ve güçsüzler yurtları, kreşler, terminaller ve kolluk binaları kalorifer ve sobalarının iç ortam sıcaklığı 20 0C den yukarı olmayacak şekilde devamlı olarak, ancak hava kirliliğine neden olmayacak şekilde yakılması gerekir.

Uyarı Kademeleri ve Alınacak Önlemler

Madde 11 — Hava Kalitesinin Korunması Yönetmeliğinin 53 üncü maddesi ve Çevre ve Orman Bakanlığının 7/12/2001 tarihli ve 4174-16483 sayılı Hava Kirliliği Kontrolü (2001/22) Genelgesi gereği, kükürtdioksit (SO₂) ve partikül madde (PM) miktarları günlük 24 saatlik ortalamalar itibariyle aşağıda belirtilen kademelere ulaştığında Valiliğimizce kararda belirtilen önlemler uygulamaya konulur.

Uyarı Kademeleri	SO ₂ (µg/m ³)	(PM (µg/m ³))
1. Uyarı Kademesi	700	400
2. Uyarı Kademesi	1000	600
3. Uyarı Kademesi	1500	800
4. Uyarı Kademesi	2000	1000

Nisbi nem miktarlarının % 90'ın üstüne çıkması halinde, yukarıdaki uyarı kademelerindeki kirlilik derecelerinin % 10 eksiğinde ilgili kademenin tedbirleri uygulanır.

Bu çerçevede;

Halkın duyarlılığının artırılması için hava kirliliği ölçüm sonuçlarının günlük olarak halka duyurulması,

Hava kirliliğinin yoğun olduğu günlerde öğrencilerin açık alanda tören yapmalarının İl Millî Eğitim Müdürlüğü tarafından önlenmesi gerekir.

a) Birinci derece uyarı kademesinde alınacak önlemler

24 saatlik ortalaması SO₂: 700 µg/m³ ve PM: 400 µg/m³ ise aşağıdaki tedbirlerin uygulamaya konulması;

1) Birinci uyarı kademesine girildiğinde basın-yayın yoluyla kamuoyuna duyuru yapılması, ayrıca sağlık kurum ve kuruluşları özellikle hava kirliliğinden etkilenecek risk grupları için uyarı ve önlemleri içeren bir bildiriye televizyon, radyo ve belediye hoparlörü vasıtasıyla yayınlaması,

2) Isınma amaçlı yakıt kullanan tüm kalorifer kazanları ve sobalar, günde yalnız iki defa ve toplam 8 saati geçmeyecek şekilde (05:00-09:00 ve 17:00-21:00 saatleri arasında) yakılması,

3) Tatil günlerinde (hastaneler, yatılı öğrenci yurtları, terminaller, kolluk binaları hariç) tüm kamu bina ve tesisleri ile özel iş hanlarında kalorifer ve sobaların yakılmaması, teknik bakımdan sönmeye sakıncalı olan yakma kazanları minimum düzeyde yakılması,

4) Denetim ekiplerinin, kirlenme kaynakları ve kirliliğin yoğunlaştığı bölgeler ile hassas kirlenme bölgelerinde denetimlerini arttırması gerekmektedir.

b) İkinci uyarı kademesinde alınacak önlemler

24 saatlik ortalaması SO₂:1000 µg/m³ ve PM:600 µg/m³ ise birinci kademedeki önlemlere ek olarak aşağıdaki tedbirlerin uygulamaya konulması;

1) İkinci ve üçüncü sınıf gayri sıhhi müesseseler, emisyonlarını % 50 düşürecek şekilde, çalışma sürelerini veya yakıt sarfiyatını kısıtlamaları,

2) Kalorifer ve sobalar, günde yalnız iki defa ve toplam 6 saati geçmeyecek şekilde. (06:00-09:00 ve 17:00-20:00 saatleri arasında) yakılması gerekmektedir.

c) Üçüncü uyarı kademesinde alınacak önlemler

24 saatlik ortalaması SO₂:1500 µg/m³ ve PM:800 µg/m³ ise birinci ve ikinci kademedeki önlemlere ek olarak aşağıdaki tedbirlerin uygulamaya konulması;

1) Haftanın çift sayılı günlerinde plakalarının son rakamı çift numara ile biten, haftanın tek sayılı günlerinde plakalarının son rakamı tek numara ile biten özel binek otoların trafiğe çıkmasının yasaklanması,

2) İlk ve orta dereceli okulların tatil edilmesi,

3) Birinci sınıf gayri sıhhi müesseselerin faaliyetlerini % 50 oranında azaltması,

4) Kalorifer ve sobaların, günde 3 saati geçmeyecek şekilde yakılması gerekmektedir.

d) Dördüncü uyarı kademesinde alınacak önlemler

24 saatlik ortalaması SO₂:2000 µg/m³ ve PM:1000 µg/m³ ise birinci, ikinci ve üçüncü kademedeki önlemlere ek olarak aşağıdaki tedbirlerin uygulamaya konulması;

1) Tüm okul, resmi daire ve işyerlerin tatil edilmesi,

2) Resmi makam otoları, askeri, emniyet, itfaiye arabaları, zaruri ihtiyaç maddeleri taşıyan araçlar, ambulans ve taksiler hariç olmak üzere, tüm motorlu araçların trafiğe çıkmasının yasaklanması,

3) Zaruri ihtiyaç maddeleri üreten ve halkın sağlığı ile direkt ilgisi bulunan işyerleri dışındaki tüm işyerlerinin faaliyetlerini durdurması,

4) Kalorifer ve sobaların tamamen söndürülmesi (Hastane ve benzeri halk sağlığı ile ilgili kuruluşlar kendi bünyelerinde gerekli önlemleri alarak elektrikli ısıtma cihazlarını ihtiyaç durumuna göre kullanması),

5) Tüm özel ve kamu hastaneleri ile tedavi kurumlarında kullanılmak üzere dumandan hasıl olabilecek rahatsızlıkların tedavisi için gerekli ilaç ve malzemelerin Baştabipliklerce hazır bulundurulması gerekmektedir.

Motorlu Taşıtlardan Kaynaklanan Kirliliğin Önlenmesine İlişkin Esaslar

Madde 12 — a) Benzinli araçlarda kurşunsuz benzin kullanılması konusunda halkın uyarılması,

b) Egzoz emisyonlarından en çok zarar görebilecek çocukların oyun alanlarının (park, bahçe ve sair) ilgili kurumlarca mümkün olduğunca trafiğin yoğun olduğu yerlerden uzakta planlanması ve yapılması,

c) İl Emniyet Müdürlüğü, trafik denetleme ekipleri tarafından benzinli ve dizel motorlu araçlarda egzoz gazlarının kontrolü için denetimler yapılarak, araçların düzenli bakımlarının yaptırılması,

d) Toplu taşıma araçlarının kullanımının teşvik edilmesi

gerekmektedir.

Denetim ile İlgili Esaslar

Madde 13 — Bu Karar kapsamında;

a) İl'e giriş yapacak kömür yüklü araçların denetimlerinin yapılarak, torbasız (sanayide kullanımına izin verilenler hariç) ve kullanılması yasaklanan yakıtların girişinin önlenmesi, denetim sırasında kömüre ait kantar fişi, sevk irsaliyesi, kömürün ait olduğu ilin valiliğinden alınmış olan "Kömür Uygunluk Belgesi" ve/veya Valiliğimizden alınan "Kömür Satış İzin Belgesi" nin kontrol edilmesi,

b) Kömür üretim (yerli, paçal, briket) ve torbalama işlemi yapıldığı tesislerin denetim işlemleri, İl Çevre ve Orman Müdürlüğü koordinasyonunda; Sanayi ve Ticaret İl Müdürlüğü, İl Sağlık Müdürlüğü ve Belediye Başkanlığı elemanlarından oluşan denetim ekibi tarafından yapılması, denetim esnasında üretim izni ve ruhsatı, kömür uygunluk belgesi, kömür analiz raporu, 3 üncü maddede belirtilen kömür özelliklerinin kontrolü, torbalama işleminin usulüne uygunluğunun kontrol edilmesi,

c) Şehir içinde kömür satış yerleri ile ilgili denetimlerin yapılması, denetimler sırasında işyeri açma ve çalıştırma ruhsatı, kömüre ait fatura, kömür satış izin belgesi ve kömür özelliklerinin (torba bilgilerinin) kontrol edilmesi,

d) Sıvı yakıtlar ile ilgili denetimlerde, satış yerlerinin ve sanayi tesislerinin İl Çevre ve Orman Müdürlüğü koordinasyonunda; İl Sağlık Müdürlüğü, Sanayi ve Ticaret İl Müdürlüğü, Makine Mühendisleri Odası veya Bayındırlık ve İskan İl Müdürlüğü ve Belediye Başkanlığı elemanlarından oluşturulan denetim ekibi tarafından gerekli denetimlerin yapılması, denetimler sırasında tüketime sunulan sıvı yakıtta ait analiz belgesi, sevk irsaliyesi, fatura belgelerinin kontrol edilmesi,

e) Kaloriferli bina denetimlerinin, İl Sağlık Müdürlüğü Koordinasyonunda; İl Çevre ve Orman Müdürlüğü, Sanayi ve Ticaret İl Müdürlüğü, Makine Mühendisleri Odası veya Bayındırlık ve İskan İl Müdürlüğü ve Belediye Başkanlığı elemanlarından oluşturulan denetim ekibi tarafından yapılması, denetimler sırasında kömüre ait kömür satış izin belgesi, fatura, yakıtın fiziksel özellikleri, kalorifer kazanının TSE ye uygunluğu, kalorifer kazanının nasıl yakılacağına gösteren yakma talimatnamesi ve ateşçilere ait ateşçi belgesinin aranması, baca ve kalorifer kazanlarının temizliğinin yapılıp yapılmadığı, kalorifer dairesinin havalandırılmasının kontrol edilmesi, kalorifer kazanının "Kalorifer Kazanı Yakma Talimatnamesi"ne uygun olarak yakılmasının sağlanması,

f) Denetlemelerde kalorifer kazanının usulüne uygun olarak yakılmadığı veya bacasından aşırı derecede duman çıkan binalarda, ateşçilerin ve yöneticilerinin uyarılması, tekrarı halinde ateşçilerin belgelerinin iptali ile cezai müeyyide uygulanması,

g) Ateşçilerin birden fazla yerde kalorifer kazanı yakmasının engellenmesi, birden fazla yerde kalorifer kazanı yaktığı tespit edilen ateşçilerin ve yöneticilerin uyarılması, tekrarı halinde ateşçilerin belgelerinin iptali amacıyla el konularak cezai müeyyide uygulanması,

h) Denetim ekipleri tarafından taşıma aracında, satış yeri depolarında satışa sunulmuş, tüketicilerin mesken veya işyeri önünde ve/veya içinde tespit edilen ve Mahalli Çevre Kurulu kararında belirtilen şartları taşımayan katı ve sıvı yakıtlara Belediyece el konularak yed-i emine alınması ve Belediyenin göstereceği bir depoya taşınması, tahakkuk edecek işçilik, taşıma, park ve benzeri masrafların Belediyece ilgiliden tahsili,

ı) Denetim ve kontroller sırasında kaçak ve/veya bu Kararda belirtilen şartları taşımadığı tespit edilerek yed-i emine alınan, depo veya araçta bekletilen katı ve sıvı yakıtların değerlendirilmesinin, Valilik Onayı ile İl Çevre ve Orman Müdürlüğü, İl Sağlık Müdürlüğü, İl Defterdarlığı, İl Sanayi ve Ticaret Müdürlüğü ve Belediye Zabıta Müdürlüğünce oluşturulacak "Yakıt Değerlendirme Komisyonu" tarafından yapılması,

i) Denetimler esnasında alınacak katı ve sıvı yakıt numunelerinin analizlerinin Çevre ve Orman Bakanlığı Çevre Referans Laboratuvarında ve/veya Bakanlıkça kabul edilen laboratuvarlara yaptırılması, analizlerle ilgili her türlü masrafın sıvı yakıtlarda satıcılar tarafından, katı yakıtlarda ise kömür ithalatçıları, üreticileri ve/veya satıcıları tarafından karşılanması, analiz bedellerinin vatandaşlara yansıtılmaması,

j) Motorlu Kara Taşıtlarının Egzoz Emisyonlarının Ölçüm ve Denetlenmesine İlişkin Tebliğde belirlenen esaslar göz önüne alınarak, motorlu taşıtlardan kaynaklanan egzoz gazlarının kontrolü için denetimlerin yapılması

gerekmektedir.

Cezai Hükümler

Madde 14 — Bu Karara uymayan tüm kamu kurum ve kuruluşları, gerçek ve tüzel kişiler, işyeri-mesken sahipleri ve yöneticileri hakkında, 5442 sayılı İl idaresi Kanunu, 1580 sayılı Belediye Kanunu, 1593 sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanunu, 2872 sayılı Çevre Kanunu, 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu, 4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun, 3516 sayılı Ölçüler ve Ayar Kanunu, 4703 sayılı Ürünlerle İlişkin Teknik Mevzuatın Hazırlanması ve Uygulanmasına Dair Kanun ve 765 sayılı Türk Ceza Kanunu hükümlerine göre cezai işlem yapılır.

Yürürlük

Madde 15 — Bu Karar yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 16 — Bu Kararı Amasya Valisi yürütür.

Kömür Torbaları Üzerinde Bulunacak Bilgiler

Ek-1

Yerli Kömür

BELGE ALAN

ÜRETİCİ FİRMA ADI:

SATICI FİRMA ADI:

KÖMÜRÜN MENŞEİ/CİNSİ:

KÖMÜRÜN ÖZELLİKLERİ

-Alt Isıl Değer:

-Toplam Kükürt Değeri:

-Nem:

-Boyut:

-Diğer Özellikler:

AĞIRLIK

İthal Kömür

İTHAL EDEN FİRMA ADI:

SATICI FİRMA ADI:

KÖMÜRÜN MENŞEİ/CİNSİ:

KÖMÜRÜN ÖZELLİKLERİ

-Alt Isıl Değer:

-Kükürt Değeri:

-Uçucu Madde:

-Nem:

-Boyut:

-Diğer Özellikler:

AĞIRLIK

**KAÇINCI DERECE İLLERDE KULLANILACAĞI
UYGUNLUK BELGESİNİ VEREN VALİLİK**

Yakılacak yakma sistemleri:
Soba/Kalorifer/Stokerli
"Torbaların Yakılması Zararlı ve Yasaktır"
Torbalyan Firma Adı:
Adres, Tel:, Faks:, E-mail:

**ÇEVRE VE ORMAN BAKANLIĞINDAN
ALINAN KONTROL BELGESİ SAYISI:**

Yakılacak yakma sistemleri:
Soba/Kalorifer/Stokerli
"Torbaların Yakılması Zararlı ve Yasaktır"
-Torbalyan Firma Adı:
-Adres, Tel:, Faks:, E-mail:

— — • — —

Sakarya Valiliğinden:

Mahalli Çevre Kurulu Kararı

Karar Tarihi : 31/8/2004
Karar No : 2004/08

Amaç ve Kapsam

Madde 1 — Bu Karar, Sakarya İli sınırları içerisinde hava kirliliğinin önlenmesi ve hava kalitesinin korunması amacıyla, sanayi kuruluşları, ticari işletmeler, meskenler ile kamu kurum ve kuruluşlarında 2004-2005 yılında uygulanacak yakıt kriter ve esaslarını kapsamaktadır.

Dayanak

Madde 2 — Bu Karar, 4856 sayılı Çevre ve Orman Bakanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun, Başbakanlığın 17/5/1999 tarihli ve 320-6220 sayılı yazısı, Çevre ve Orman Bakanlığının 27/4/2004 tarihli ve 2004/4 sayılı Genelgesi ile Hava Kalitesinin Korunması Yönetmeliğine dayanılarak hazırlanmıştır.

Katı Yakıtlarla İlgili Esaslar

Madde 3 — a) Isınma amaçlı yerli kömürlerde aşağıdaki özellikler aranır.

Alt Isıl Değeri (Orijinalde) : Min. 4000 kcal/kg (-200 kcal/kg tolerans)
Toplam Kükürt (Kuru Bazda) : % 2 max.
Boyut : 18-150 mm (18 mm altı ve 150 mm üstü için
max. %10 tolerans)

Stokerli sistemlerde piyasada fındık kömür tabir edilen 10-18 mm boyutlarındaki yıkanmış ve elenmiş kömür kullanılabilir. Torba üzerinde sadece stokerli yakma sisteminde kullanılacağı yazılı olarak belirtilmelidir.

Kalorifik değerlerin önerilen sınırlardan daha yüksek olması halinde toplam kükürt oranları;
En az 4000 kcal/kg olması durumunda daha üst kalori için her 1000 kcal/kg başına %0.1 değerini geçmemelidir.

b) Isınma amaçlı ithal kömürlerde aşağıdaki özellikler aranır.

Alt Isıl Değeri (Orijinalde) : En az 6200 kcal/kg (-400 kcal/kg tolerans)
Kükürt (Kuru Bazda) : % 0.9 max.
Uçucu Madde (Kuru Bazda) : %12-28 (+%1 tolerans)
Toplam Nem (Orijinalde) : % 10 max.
Kül (Kuru Bazda) : % 14 max. (+ % 1 tolerans) (1)
Şişme İndeksi : 1 (max)
Boyut : 18-150 mm (18 mm altı ve 150 mm üstü için max.
% 10 tolerans)

(1) Eğer kül oranı max. % 14 +2 ise kömürdeki kalori değeri min. 6000 kcal/kg olacaktır.

Stokerli sistemlerde piyasada fındık kömür tabir edilen 10-18 mm boyutlarındaki yıkanmış ve elenmiş kömür kullanılabilir. Torba üzerinde sadece stokerli yakma sisteminde kullanılacağı yazılı olarak belirtilmelidir.

c) Sanayi amaçlı ithal kömürlerde aşağıdaki özellikler aranır.

Alt Isıl Değeri (Orijinalde) : Min. 6000 kcal/kg (-500 kcal/kg tolerans)
Toplam Kükürt (Kuru Bazda) : % 1 max. (+ % 0.1 tolerans)
Uçucu Madde (Kuru Bazda) : %36 max. (+%1 tolerans)
Boyut : 0-50 mm

d) Isınma amaçlı briket kömürlerde (TS12055) aşağıdaki özellikler aranır.

	<u>Sınıf I</u>	<u>Sınıf II</u>
Alt Isıl Değeri(1) (kcal/kg) en az	5000	4000
Baca Gazına Geçen Kükürt Oranı (%) m/m, en fazla	0.8	1.0
Düşme Sağlamlığı (%) m/m en az	90	80
Aşınma Sağlamlığı (%) m/m en az	75	65
Kırılma Sağlamlığı		
- Yastık veya yumurta şeklindeki briketlerde (kgf) en az	80	60
- Tabanı düzgün geometrik şekilli briketlerde (kg/cm2) en az	130	100

Suya Dayanım(2) (%) en az	70	70
Isıl Verimi (%) en az	75	75
Duman Emisyon Oranı (g/kg) en fazla	8	12

- (1) Bu özellik orijinal satışa sunulan briket bazındadır.
- (2) Su geçirmeyen torbalar içerisinde satılan briketlerde bu özellik aranmaz.

Sıvı Yakıtlarla İlgili Esaslar

Madde 4 — Sıvı Yakıtlarda;

a) İl sınırları içerisinde hava kirliliğine neden olan emisyonlar arasında yer alan kükürt dioksit (SO₂) emisyonunun azaltılması için yaklaşık % 3.5 kükürt (S) içeren 6 nolu fuel-oilin ısınma amaçlı kullanılması yasaktır.

b) Tüpraş tarafından üretilen yüksek kükürt içeren 6 nolu fuel-oilin, kükürt dioksit emisyonunu Hava Kalitesinin Korunması Yönetmeliğinde belirtilen sınır değerlere uygun olarak arıtan baca gazı arıtım tesisine/teknolojisine sahip sanayii tesislerinde kullanımına izin verilmesine, bu koşullar dışında 6 nolu fuel-oil kullanımının önlenmesi, sıvı yakıt taşıyıcı ve satıcı firmalar bu konuda uyarılır.

c) Sanayi tesislerinde Tüpraş spektlerine uygun %1 kükürt ihtiva eden ve Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlıından izin alınarak ithal edilen fuel-oil kullanılmasına, bu yakıtın yanma ısı gücü düşük, yanma boyu kısa kazanlarda kullanımında yanma verimi açısından, akışkanlığın artırılması amacıyla ön ısıtma yapılmalıdır.

Yakıt Temini ve Satış Belgeleriyle İlgili Esaslar

Madde 5 — a) Kömür ve kömür briketi üretimi yapan ve ithal eden gerçek ve tüzel kişilerin Belediye sınırları içinde kömür satışı yapmak istedikleri takdirde Belediye Başkanlıından izin almaları gerekmektedir.

b) Belediye Başkanlığınca yapılacak inceleme sonucu verilecek izin belgelerinin Valilik adına İl Çevre ve Orman Müdürlüğünce (İl Müdür veya görevlendireceği Teknik Şube Müdürlüğü) tescil edildikten sonra geçerlilik kazanacaktır.

c) İzin başvurusunun Belediye Başkanlığına verilecek dilekçe ile yapılmasına, başvuru dilekçesinde firma adı, adresi, kömürün temin edildiği ocağın ve tesisin adresinin bulunması gerekmektedir.

Dilekçe ekinde:

- 1) İlgili meslek kuruluşlarından alınan Ticaret Sicil Kaydın Havi Faaliyet Belgesi,
- 2) Ticaret Sicil Gazetesinin örneği,
- 3) Belgeleri imzalamaya yetkili olanların noterden imza sirküleri,
- 4) Aylık sevk programı,
- 5) Sözleşmeli bayilerin adı, adresi, telefon, fax numaraları,
- 6) Depo yerlerini ve depolama kapasitelerini gösterir belge, (Firmalarca düzenlenmiş)
- 7) Bu Kararda belirlenmiş esaslara uygun olarak Belediye Başkanlığınca hazırlanmış ve Valilikçe onanmış örneğine uygun taahhütnamenin yer

alması, gerekmektedir.
d) Kömür ithalatçıların, ithalatçı belgesinin Çevre ve Orman Bakanlığınca düzenlenmiş kontrol belgesinin, analiz sertifikasının, analiz raporunun (yetkili mercilerce düzenlenmiş) ithalat bağlantısının ve gümrük giriş belgelerinin noterce onaylanmış örneğini, başvuru dilekçeleri ekinde belgelemesi şarttır.

İzin mercii (Belediye Başkanlığı ve İl Çevre ve Orman Müdürlüğü) gerektiği takdirde başvuru aşamasında ek bilgi ve belgeler isteyebilir.

e) Kömür, briket kömür üreticileri ile kömür ithal eden gerçek ve tüzel kişilere aşağıdaki hususları içeren Belediye Başkanlığınca hazırlanarak Valilikçe onaylanmış örneğine uygun noter onaylı taahhütname verme zorunluluğu getirilmiştir.

Taahhütnamede;

- 1) Doğrudan veya sözleşmeli bayiler aracılığı ile pazarlayacakları kömürlerin ve briket kömürlerinin bu Kararda belirlenen özelliklere sahip olacağı,
- 2) Valilikçe veya Belediye Başkanlığınca görevlendirilmiş personelin veya kurulun, tesiste üretimi ve laboratuvar çalışmalarını denetleyebileceğini, istenen bilgi ve belgelerle üretilen kömürlerin listesini vereceği,
- 3) Üretim yerinden, taşıma aracından, depodan satış yerinden, bayilerden ve tüketicilerden alınacak numunelerin analizleri için yapılacak giderleri karşılayacağı,
- 4) Satışların yalnızca pazarlamacı belgesi olan bayilere veya izin ve kontrol altında doğrudan tüketiciye yapılacağı,
- 5) Sevk edilecek her parti kömür için bayi ve tüketiciye iletilmek üzere kantar fişi, sevk irsaliyesi, kömürün tesisten veya depodan çıkışını belgeleyen ve tesis veya depo yetkililerince imzalanmış, Belediye Başkanlıından alınma "Menşei Denetim Belgesini" nakil aracına vereceği,
- 6) Pazarlayacağı kömürlerin kent girişindeki kontrol noktasından geçiş sonrası şehre girebileceğini, belgesiz, eksik belgeli ve kontrol noktasında denetimden geçmeyen kömürlerin geri iade edileceği, cezai işlem uygulanacağı, bu durumun bir ay içinde 3 (üç) kez tekrarı halinde kömür satış izin belgesinin iptal edilmesini kabul edeceği,
- 7) Kömürlerin doldurulduğu torbalar üzerinde kömürün cinsi, üretici ve pazarlamacı firma adı, varsa tanıma kodu veya tescilli markası, ağırlığı, nem, kükürt, kül, kalori değerleri ile briket kömür için bağlayıcının cinsinin yazılı olacağı,
- 8) Briket kömürde üretimde bağlayıcı madde olarak akademik kuruluşlarca bağlayıcı olarak kullanılabilirliği ispatlanmış, belgelenmiş ve çevre sağlığına zararlı olmayan benzer maddeleri kullanacağı,
- 9) Depodan, taşıma aracından, satış yerinden, bayiden ve kullanım (tüketim) yerinden alınan 3 numunenin bozuk çıkması halinde, bir olumsuzluk olarak değerlendirilmesini ve yasal işlemlerin uygulanmasını kabul edeceği,

hususlarının belirtmiş olması gerekir.

f) T.T.K ve T.K.İ'den kömür alıp şehrimizde satış yapacak olan pazarlamacıların üretici gibi mütalaa edilmesine ve izin sistemine tabi olmasına ve yukarıdaki taahhütnameye ek olarak;

- 1) Sadece T.K.İ ve T.T.K.'nın kömürünü alıp şehre göndereceğini, aksi kanıtlanırsa yasal işlemleri kabul edeceği,
- 2) T.K.İ ve T.T.K.'dan kömür alıp depolama ve kendi firma adı yazılı torbalarda torbalama yapıyorlar ise numune alınıp analizleri yaptırmak suretiyle satış izni verileceği,
- 3) T.K.İ ve T.T.K.'den alınan kömürlerin sevk irsaliyesi fatura ve Belediye Başkanlığı tarafından verilen Menşei Denetim Belgesini her kontrolde ibraz edeceğini, aksi halde yasal işlemleri kabul edeceği,
- 4) Taahhüt etmeleri ve taahhütnamenin noterlikçe düzenlenmiş olması gerekmektedir.
- 5) Pazarlamacılar, kömür satışı için ilgili belediyeden izin almak için başvurduklarında;
- 6) Firma adı ve adresi, telefon, fax numaraları,
- 7) İlgili meslek kuruluşlardan alınma faaliyet belgesi, oda ticaret sicil kaydı, ticaret sicil gazetesinin örneği, belge imzalatmaya yetkili personelin noter tasdikli imza sirküleri, işyeri ve depo ruhsatı, kira sözleşmesi gibi belgelerin aslı veya onaylı örnekleri, satışa sunacağı kömürün Sakarya İlinde kullanılması için uygun olduğuna dair kömürün çıkarıldığı ilin Valiliğince düzenlenmiş kömür uygunluk belgesi ve noterlikçe düzenlenmiş taahhütname

ve benzeri belgeleri başvuru dilekçelerine eklenmesine dikkat etmeleri,

gerekmektedir.

h) Kömür pazarlamacılarının verecekleri taahhütnamede;

1) Kömür pazarlamacıları, yalnızca bu Kararda belirlenen özelliklere haiz, izinli kömür üreticisi veya ithalatçıların kömürlerini pazarlayacağı,

2) Tüketicilere fatura, irsaliye, kantar fişi, kömür kontrol noktasından onaylanmış denetim belgesinin bir örneğini, perakende satış denetim belgesi verecekleri,

3) Depolardan, satış yerlerinden, kömür sattıkları tüketicilerden her numune alınışında, analiz giderlerini karşılayacağı,

4) Sattıkları kömürü ısınma amacıyla direkt tüketiciye ve tarafından verilen satış izin belgesi olan pazarlamacılara satabileceklerini, aksi kanıtlandığı takdirde gerekli yasal işlemleri kabul edeceği,

5) Kömürlerin doldurulduğu torbalar üzerinde kömürün cinsi, üretici ve pazarlamacı firma adı, varsa tanınma kodu veya tescilli markası, ağırlığı, nem, kükürt, kül, kalori değerlerini yazacağı,

6) Verilen belgeleri satış yapılan yerde görülecek şekilde asacağı, hususları taahhüt edilmiş olmalıdır.

ı) Adapazarı Belediyesi dışındaki İlçe Belediyeleri içindeki satıcılar, bu belgeyi Valilikten (İl Çevre ve Orman Müdürlüğü) alacak ve kömür pazarlamacıları için İl sınırları içinde sabit satış yerleri kurulacaktır. Belediye Başkanlığı ihtiyaç duyulması halinde, diğer alt belediyelerden, İl Çevre ve Orman Müdürlüğü, İl Sağlık Müdürlüğü, Emniyet Müdürlüğü, şehir dışında ise Jandarma Komutanlığından personel talep edilebilir.

Yakıtların Temini, Satışı, Pazarlaması ve Torbalanması ile İlgili Esaslar

Madde 6 — a) İl Mahalli Çevre Kurulunca belirlenen özelliklere haiz olmayan yerli ve ithal kömürler ile kömür briketlerinin Sakarya İli sınırları içinde, sanayi ve enerji üretimi amaçlı olarak pazarlanması ve tüketilmesi yasaktır.

b) Sakarya İlinde satışa sunulacak kömürler için iyileştirme ve zenginleştirme tesislerinde üretim, taşıma, depolama, pazarlama ve tüketim aşamalarında bu esaslarla belirlenen ilke ve kurallara uygunluğun sağlanması ve denetlenmesi için izin sistemi uygulanacaktır.

c) Türkiye Taş Kömür Kurumu (TTK) ve Türkiye Kömür İşletmelerinden (TKİ) ve Soma ve Tunçbilek İşletmelerinden İlimize satış yapılmak üzere kömür satın alan pazarlamacıların da üretici gibi mütalaa edilmesi ve izin sistemine tabi olması gerekmektedir.

d) Belgelemesi kaydıyla metalurjik kok kömürü satışı serbest olup herhangi bir izne tabi değildir. Anılan kömürü pazarlayacak firmalar Valiliğe ve Belediye Başkanlığına bildirimde bulunmak suretiyle metalurjik kok kömürünü torbalı olarak satabilirler.

e) İl sınırları içinde dökme kömür satışı yasaktır.

ı) Tüm kömürlerin torbalanarak satılmasına, ancak; sanayide karşılaşılan teknik zorluklar nedeniyle toz kömürler, Adapazarı Belediye Başkanlığı ve Valilikten (İl Çevre ve Orman Müdürlüğü) izin alınarak ve üretici, pazarlamacı ve sanayici tarafından tüm tedbirler alınmak kaydıyla, çevre kirliliğine neden olunmadan kullanılacaktır.

2) TTK ve TKİ (Soma ve Tunçbilek) işletmeleriyle, kendilerine üretici olarak izin belgesi verilmiş olan üretici ve ithalatçılardan dökme kömür satın alan pazarlamacıların; bu kömürleri ya kendilerine ait tesislerde yada sözleşme metninin bir örneğini izin vermeye yetkili kuruluşlara (Belediye Başkanlığı ve İl Çevre ve Orman Müdürlüğü) vermek kaydıyla anlaşmalı tesislerde torbalattırılacaktır. Bu durumda; torbalanan kömürün bu Kararda belirlenen özelliklere uygunluğundan üretici, ithalatçı, pazarlamacı ve paketleme tesisi sahibi kişi veya firmaların müştereken ve müteselsilen sorumluluk getiren hükümlerin sözleşme metinlerinde yer alması zorunluluğu getirilmiştir.

f) Yerli kömür üreticileri ile kömür ithalatçıları ve üreticilerden dökme kömür olarak kırma, eleme ve torbalama işlemi yapan kişi ve firmalara verilecek izinlere ilişkin işlemleri yapmak üzere Belediye Başkanlığı görevli ve yetkili kılınmıştır.

g) Kömür paketleme tesislerinin kural olarak meskun mahal dışında kurulmasına, kent içinde kurulu paketleme tesislerinin çevrede gürültü ve toz emisyonundan kaynaklanacak rahatsızlıklara yol açmayacak biçimde ilgili Yönetmeliklere uygun şekilde çalıştırılmasına, rahatsızlığın önlenememesi veya rahatsızlık verilecek sahanın genişliği ve konumu bakımından önceden belirlenebilen kent içindeki yerlerde paketleme tesisi kurulması yasaktır. Şartların uygunluğuna dair inceleme ve denetimler Belediye Başkanlığı ekiplerince yapılacaktır.

h) Sanayicilerin tesislerinde kullanacağı kömür özelliklerini ilgili Valiliğe bildirmeleri gerekmektedir.

ı) Sanayi tesislerinde kullanılacak ithal kömürlerin yukarıda belirtilen sanayi amaçlı ithal edilecek kömürlerde aranacak özelliklere sahip olması şarttır.

j) Yerli linyit ve taşkömürü üreticilerinin harmanlama (paçallama) yapmaları halinde; karışım için kullandıkları kömür cinsini, karışım oranını ve yöntemini belirtir belge düzenleyerek dilekçelerine eklemesine, briket kömür üretiminde yerli kömür ve ithal kömür tozlarının ayrı ayrı kullanılmasının yanı sıra, gerekli özelliklerin sağlanabilmesi için paçallama yapılması halinde üreticiye, kömür tozlarının cins ve karışım oranlarının bildirme yükümlülüğü getirilmesi gerekmektedir.

k) Belediye Başkanlığı, TTK ve TKİ analiz raporlarını aylık takip edecek, gerekirse Devlet ocaklarından numuneler alıp analiz yapacak analiz sonuçlarına göre satış izni verecektir.

ı) Yerli kömürün çıkarıldığı ilin Valiliğinden alınan kömür uygunluk belgesi dikkate alınarak İlimizde kömür satışı yapacak olan firmalara pazarlama veya satış izin belgesi verilir. Kömürün çıkarıldığı ilin Valiliğince düzenlenmiş olan kömür uygunluk belgesi geçerlidir.

m) Perakende satış denetim belgelerinin Belediye Başkanlığınca bastırılarak pazarlamacılara verilmesi gerekmektedir.

Uyarı Kademelerinde Alınacak Önlemler

Madde 7 — a) İl hava kirliliği oranının Hava Kalitesinin Korunması Yönetmeliğinde belirtilen 24 saatlik sınır değerlere ulaşması durumunda adı geçen Yönetmeliğin 53 üncü maddesine göre gerekli önlemleri alacaktır.

b) Kalorifer kazanlarının tekniğine uygun yakılması ve kazan bakım işlemlerinde çalışacaklar için "Yetkili Kalorifer Ateşçisi Kursları" düzenlenmesine yönelik çalışmaların yapılmasına, bu kapsamda kalorifer ateşçisi ve bina yöneticilerinin eğitilmesi ve denetlenmesine dikkat edilecektir.

c) İşyerleri ve konutlarda ateşçi/kaloriferci belgesi olmayan kalorifercilerin çalıştırılmamasına, aksi halde, işyeri sahibi ve yöneticiler hakkında yasal işlem yapılacaktır.

d) Hava kirliliğine yol açılmaması için Belediyelerce "Kalorifer Kazanı Yakma Talimatnamesi" ne göre görevli personel sürekli denetlenecektir.

e) Kalorifercinin sadece bir binaya (siteye) ait kalorifer sistemini yakmaya, yapılan denetimlerde aksi tespit edildiğinde (birkaç binaya veya siteye baktığında) yönetici ve kaloriferci (ateşçi) hakkında yasal işlem uygulanacaktır.

f) Kullanılacak kömürlerin daha verimli yakılması için soba ve kalorifer kazanlarında TSE standartlarına uygunluğunun aranması ve gerekli denetimlerin yapılması gereklidir.

g) Isınma ve sanayi amaçlı yanık yağ, lastik, kırıntı, üstübu ve benzeri atık ve artıklar her ne suretle olursa olsun yakılmayacak, yakanlar hakkında cezai müeyyideler uygulanacak ve yanık yağlara, sobalara ve benzeri malzemeye el konulup izin verilmeyecektir.

h) İlimizde kamu kurum ve kuruluş, işyeri ve meskenlere ait bacaların bakım ve temizliklerinin Eylül ayının sonuna kadar yaptırılması ve periyodik temizliklerinin sürdürülmesi gereklidir.

ı) Belediye Başkanlığı ihtiyaç duyduğunda kaloriferli bina denetimlerinde İl Çevre ve Orman Müdürlüğü ve İl Sağlık Müdürlüğü teknik elemanlarından yararlanabilmek için talepte bulunabilir.

j) Konutlarda, sanayide ve işyerlerinde doğalgaz kullanımı özendirilecektir.

Katı ve Sıvı Yakıtların Denetimi ile İlgili Esaslar

Madde 8 — a) İl sınırları içerisinde kömür satışı yapan pazarlamacılar Belediye Başkanlığından bilgi alarak TTK ve TKİ'den kömür alabilirler.

b) Kömür pazarlaması yapacak gerçek ve tüzel kişilere, pazarlama izin belgesi alma zorunluluğu getirilmiştir. Belgeler, Belediye sınırları içinde ilçe ve belgeler dahil izin belgeleri Belediye Başkanlığı tarafından verilecek ve pazarlama izin belgesi Valilik adına İl Çevre ve Orman Müdürlüğüne tescil edilecektir. Bu belgeden başka belge kullanılmayacaktır. Tescil edilmemiş ve gereğinde iptal edilmiş olan belge geçerli değildir.

c) Kömür satış izni başvurusunda bulunan üretici ve ithalatçıların başvuruların Belediye Başkanlığı tarafından incelendikten sonra, Belediye Başkanlığınca oluşturulacak bir kurulca tesisten numune alınmasına, bu numunelere ait analiz raporunun Valiliğe ve Belediye Başkanlığına verilmesine, (Gerektiğinde İl Sağlık Müdürlüğü ve İl Çevre ve Orman Müdürlüğü kurula dahil olacaktır) Ancak, analiz sonuçları uygun olan firmalara kömür satış izni verilir.

d) Toptan veya perakende kömür pazarlaması yapacak olan gerçek ve tüzel kişiler, Büyükşehir Belediyesi mücavir alan sınırları içinde belli miktardaki kömürü depolamaya elverişli sabit yerlerde bulundurmamak zorundadırlar.

e) Belediye sınırları içinde bulunan kömür satış yeri farklı (bağlı şubeleri dahil) yerlerde olan pazarlamacıların her bir yer için ayrı ayrı olmak üzere belge almaları zorunludur.

f) Büyükşehir Belediye sınırlarına dahil olmayan İlçelerde kömür pazarlama izin belgesi doğrudan İl Çevre ve Orman Müdürlüğüne verilir.

g) Kömür pazarlaması yapan izinsiz bakkal, tüpçü, sobacı ve benzeri yerlerde 1580 sayılı Belediye Kanununun ilgili hükümleri uygulanarak satış durdurulur.

h) Kömür pazarlamacılarının denetlemesi, Belediye sınırları içinde bulunan İlçe ve Belde Belediye Başkanlıkları aracılığıyla denetletirilmesi, gerektiğinde usulüne göre kömür satışının durdurulması, kömür satış belgesinin iptali, denetleme etkinliği sağlamak için bu kararlar belirlenen esaslara aykırı olmayan idari düzenlemeler ile Belediye sınırları içinde bulunan İlçe Belde Belediyelerini yönlendirme ve koordinesi Belediye Başkanlığınca gerçekleştirilir.

i) Belirlenen esas ve kurallara aykırı kömür pazarlaması yapan pazarlamacıların izin belgeleri iptal edilerek haklarında idari para cezası uygulanır.

j) Kömür pazarlamacıları şehir içinde dağıtım yapacak araçlar için Belediye Başkanlığına başvuru yaparak nakliye izin belgesi almak zorundadır.

k) Kömür pazarlamacılarının sattıkları kömürlerin soba veya kaloriferde verimli yakılmasına ilişkin bilgileri içeren yakma kılavuzunu tüketicilere vermeleri zorunludur.

l) İşyeri veya depo mahallinde torbalama yapılarak açık kömür bulundurmaz. Aksi halde, kömüre el konularak idari para cezası uygulanır.

m) Pazarlamacıların işyeri veya depodan veya tüketiciye sattığı kömürlerden numune alınarak işlemlerinde denetim elemanlarına gerekli imkanları sağlamaları gereklidir.

n) Belediye Başkanlığı veya kurula üye veren kuruluşlar veya Valilik makamının istemi halinde tesiste anlık inceleme yapabilir.

o) Belediye Başkanlığı denetim ve kontrolün daha iyi yapılabilmesi için yeni kararlar alabilir.

Motorlu Taşıtlardan Kaynaklanan Kirliliğin Önlenmesine İlişkin Esaslar

Madde 9 — Emisyon İznine Tabi Olan/Olmayan Tesislerde Hava Kalitesinin Korunması Yönetmeliğindeki hüküm ve sınırlara uygun faaliyet gösterilmesi için gerekli tedbirlerin alınması, uygun yakma teknolojisine sahip olduğunun belgelenmesi, emisyon izni almış olması ve/veya emisyon ölçüm raporunu Valiliğe sunmuş olması ve çevre kirliliğine neden olmayacak şekilde gerekli önlemlerin alınması kaydı ile sanayi tesislerinde yerli kömür kullanılır.

Denetleme ve Yaptırıma İlişkin Hükümler

Madde 10 — a) Sakarya İlinde satışa sunulacak kömürlerin her aşamada (üretim yerinde, depoda, kamyonda, satış yerinde – bayide, kullanım-tüketim yerlerinde ve benzeri) Valilikçe veya Belediye Başkanlığınca görevlendirilen ekiplerce denetlenir. Kömür numunesi alınarak analizleri yapılır.

b) Denetleme sonucunda olumsuzlukların tespiti halinde yükümlülüğün ihlaline göre Çevre Kanunu gereğince idari para cezası, kömür sevkiyatının durdurulması, kömür satış belgesinin iptali gibi cezalar uygulanır.

c) Yapılan analiz sonucu kriterlere uymayan kömür satışı yaptığı belirlenen izinli firmalara yukarıda belirlenen müeyyidelerin uygulanmasının yanı sıra bilahare getirilen kömürlerin analiz sonuçları alıncaya kadar kömürleri Belediye Başkanlığınca belirtilen bir depoda bekletilir. Nakliye aracı ise serbest bırakılır.

d) Denetim ekiplerince yapılan denetimlerde belgesiz, eksik belgeli, mühürsüz ve brandasız veya kontrol noktasından geçiş yapmayan kömür kamyonları ve kömür nakliye araçlarına idari para cezası uygulanır.

e) Aracın şehir dışına çıkarılmasının önerilmesinde bu öneri, kabul edilmediği veya şehre tekrar giriş yapıldığının tutanakla tespiti halinde idari para cezası verilir.

f) Sakarya kent girişlerinde kurulu kontrol istasyonlarında Belediye Başkanlığı elemanlarınca denetleme yapılır. Gerektiğinde polis, jandarma ve vergi denetim ekipleri de bu istasyonlarda mevzuatlarına göre denetleme yapabilirler.

g) Kente girişine izin verilen kömürlerin menşei denetim belgelerinin kontrol istasyonlarında "Kontrol Edildi" damgası ile damgalanmasına, "Kontrol Edildi" damgasını taşıyan belgenin sürücüyü, depo veya satış yeri yetkilisine ya da tüketiciye teslim edilmek üzere iade edilir. Menşei denetim belgesi 4 (dört) nüsha düzenlenir. 1 (bir) nüshası tesis veya ana depoda kalır ve 3 (üç) nüshası sürücüyü verilir. Bunlardan bir tanesi kömür kontrol noktasında Belediye Başkanlığınca sürücüdən alınır, diğer nüshalar ise alıcıya iletmek üzere kontrol edildi damgası ile damgalanarak sürücüyü iade edilir.

h) Kent içinde seyir halindeki kamyonların Belediye Başkanlığı ve diğer İlçe ve Belde Belediye Zabıtalrı, Polis, Jandarma ve Kaymakamlıklarca görevlendirilmiş denetim ekiplerince kontrol edilir.

i) Kömür depoları ve satış yerlerinin Belediye Başkanlığı, Kaymakamlık, Valilik ve İlçe Belediye Başkanlığı görevlilerince denetlenmesinde, işyerlerinde belgesiz, eksik belgeli, denetimden geçtiği kanıtlanamayan kömür tespit edilmesi hallerinde, idari para cezası uygulanır ve kömür işletmeye geri gönderilir.

j) Belirlenen kurallara uymaksızın kömür üretimi yapan, ithal eden, pazarlayan, taşıyan, perakende satış yapan kömür satıcılarının müteselsilen sorumlu olmasına, üretici, ithalatçı ve satıcıların belgeleri bu şekilde iptal edilmekle birlikte, müteselsil sorumluluk esasına göre üretici, ithalatçı, pazarlayıcı, taşıma ve satıcı gerçek ve tüzel kişilere Çevre Kanununun kirletme yasağına muhalefetten dolayı idari para cezası uygulanır.

k) Tesis ve depo yetkililerince düzenlenmiş menşei denetim belgesindeki bilgilerin gerçek dışı olduğunun, özelliklerinin analiz sonuçları ile uyumlu olmadığının belirlenmesi halinde, belgeyi düzenleyenler hakkında adli işlem yapılması için yetkili Cumhuriyet Savcılıklarına intikal ettirilir.

- l) Belediye Başkanlığından satış izin belgesi almayan pazarlamacılara gelen bütün kömürlerin (izinli-izinsiz) şehre girişine izin verilmez. Kömür işletmeye geri gönderilir. Pazarlamacı ve üretici firmaya (T.K.İ ve T.T.K.'nın kömürü ise nakliye aracına) yasal işlemler uygulanır.
- m) Kontrol istasyonlarında, kent içinde kamyonlarda, depolarda ve satış yerlerinde yapılacak denetlemelerde, denetleme yapacak görevlilerce güvenlik desteği verilmesine dair taleplerin Polis ve Jandarma yetkililerince yerine getirilir.
- n) Belediye Başkanlığının hava kirliliğini önleme çalışmaları kapsamında gerek gördüğünde il genelindeki depolara ve Belediye sınırları dışındaki kamyonlara İl Çevre ve Orman Müdürlüğü ve İl Sağlık Müdürlüğü teknik elemanlarıyla birlikte müdahale etmesine, bu depo veya kamyonlarda bulunan kömürlerin Belediye sınırları içine sevkıyatının yapıldığının tespiti halinde gerekli yasal işlemleri uygulamaya yetkilidir.

Çeşitli Hükümler

Madde 11 — a) Sakarya İl sınırı içinde satışa sunulabilecek kömürler dışında kalan kömürlerin satılması yasak olduğundan, bu yasağa uyulup uyulmadığının denetlenmesi bakımından başka illerde istihraç edilen ve iyileştirme ve zenginleştirme işlemine tabi tutulmamış kömürlerin Sakarya dışına çıkarılması veya transit geçişlerinin kontrole tabi tutulması, kontrolün Valilik ve Belediye Başkanlığınca yapılmasına, kente giriş yapan bütün kömür kamyonlarının kontrol noktasına uğraması,

b) Belediye Başkanlığının, İl Emniyet Müdürlüğü ile işbirliği halinde, Sakarya içine ve dışına kömür taşıyan veya Sakarya içinden transit geçiş yapan kamyonların izleyeceği güzergahı, kamyonların kontrol istasyonundan geçiş saatlerini tespit etmeye, kente giriş- çıkış ve kent içinde seyirler hakkında kural belirlemeye yetkili kılınması,

c) Ocaklardan yükleme yapan ve İlimize kömür nakliyesi yapacak taşıtların sürücülerinin her seferinde evrakları ile kontrol noktasına başvurmalarına ve şehir içine nakliye yapmaya izin veren nakliye belgesini almaları,

d) Kontrol esnasında nakliye izin belgesinin ibraz edilmemesi, kömürü irsaliye ve belgede yazılı yere götürmediğinin kanıtı sayılacak taşıtın şehir içinde seyrine izin verilmeyecektir. Sürücüye idari para cezası uygulanacak ve kömürü işletmeye geri götürmesi önerilecek, kabul etmediği takdirde analizlerinin yaptırılması ve eksik belgelerini tamamlaması için kömüre geçici süreyle el konulacağı,

e) Kontrol istasyonuna intikal eden taşıtlara, izleyeceği güzergah ve hareket saatlerine göre Belediye Başkanlığınca görevlendirilen ekiplerin gözetim ve denetiminde oluşturulacak kılavuz eşliğinde geçiş yapma zorunluluğu getirilmesi,

f) Üretici firmanın başka bir İl'e sevk ettiği kömürün Sakarya ili sınırları içinde satıldığının tespiti halinde taşıt sahibine ve/veya satış yapan firmaya veya kişiye idari para cezası uygulanacağı gibi mevzuatta ve bu kararda öngörülen diğer yaptırımlarında uygulanacağı,

g) Belgesiz, eksik belgeli ya da belgesi olmasına rağmen kontrol istasyonunda (çıkış- giriş) işlem yapmamış, fatura ve irsaliyede yazılı adrese kömür teslimi yapmayan taşıtların, kent içindeki seyirleri halinde Büyükşehir ve diğer Belediyelerin ekiplerince sürücü hakkında yasal işlem başlatılarak, hakkında Çevre Kanununun öngördüğü idari para cezasının uygulanması için ilgili merciye tevdi edilmek üzere tutanak düzenlenmesi, hakkında işlem yapılan taşıt sürücüsüne bir daha nakliye izin belgesi verilmemesi, kömürün şehir dışına çıkarılmasının sağlanması, kabul etmediği ve şehre tekrar giriş yaptığı takdirde yasal hükümler uygulanacağı,

h) Kömür ocaklarından yükleme yapan taşıtların üstünün branda ile örtülerek en az 3 yerinden mühürleneceği,

ı) Tüketicilere, kömürlerini izin belgeli pazarlamacılarından ve üreticilerden alma yükümlülüğü getirilmiş olup, satıcılardan (Belediye Başkanlığı tarafından kontrolden geçmiş) fatura ve/veya perakende satış fişi, menşei denetim belgesi almak ve denetleme sırasında bunları ibraz etmesi,

j) Resmî kurum ve kuruluşlara, aldıkları kömürlerin faturalarını veya faturaları onaylı örneğini, muhafaza etmek ve denetleme sırasında istendiğinde ibraz etme yükümlülüğü getirilmesi,

k) Tüketicilerin, satın aldıkları kömürlerin soba veya kaloriferde verimli yakılmasına ilişkin bilgileri içeren yakma kılavuzunu, satıcılardan talep etmelerine, yakma kılavuzunun, işyeri ve konutların kalorifer dairelerinde muhafaza edilmesine, yakma tesislerinin periyodik bakımlarının tüketiciler tarafından yaptırılması,

kararlaştırılmıştır.

Cezai Hükümler

Madde 12 — Bu Karara uymayan tüm kamu kurum ve kuruluşları, gerçek ve tüzel kişiler, işyeri-mesken sahipleri ve yöneticileri hakkında 5442 sayılı İl İdaresi Kanunu, 1580 sayılı Belediye Kanunu, 1593 sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanunu, 2872 sayılı Çevre Kanunu, 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu ve 765 sayılı Türk Ceza Kanunu hükümlerine göre cezai işlem yapılır.

Yürürlük

Madde 13 — Bu Karar yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 14 — Bu Kararı Sakarya Valisi yürütür.

YERLİ KÖMÜR TORBA ÖRNEĞİ:

BELGE ALAN
ÜRETİCİ FİRMA ADI:
SATICI FİRMA ADI:
KÖMÜRÜN MENŞEİ/CİNSİ:
KÖMÜRÜN ÖZELLİKLERİ:
ALT ISIL DEĞERİ:

TOPLAM KÜKÜRT DEĞERİ:

NEM:

BOYUT:

DİĞER ÖZELLİKLER:

AĞIRLIK:

KAÇINCI DERECE İLLERDE KULLANILACAĞI:

UYGUNLUK İZNİ VEREN VALİLİK:

Yakılacak yakma sistemleri: Soba/Kalorifer/Stokerli

Torbalayan Firma Adı:

Adres, Tel, Faks, E-Mail:

İTHAL KÖMÜR TORBA ÖRNEĞİ:

İTHAL EDEN FİRMA ADI:

SATICI FİRMA ADI:

KÖMÜRÜN MENŞEİ/CİNSİ:

KÖMÜRÜN ÖZELLİKLERİ:

ALT ISIL DEĞERİ:

KÜKÜRT DEĞERİ:

UÇUCU MADDE:

NEM:

BOYUT:

DİĞER ÖZELLİKLER:

AĞIRLIK:

ÇEVRE VE ORMAN BAKANLIĞINDAN ALINAN KONTROL BELGESİ SAYISI:

Yakılacak yakma sistemleri: Soba/Kalorifer/Stokerli

Torbalayan Firma Adı:

Adres, Tel, Faks, E-Mail:

[Sayfa Başı](#)

Kurul Kararı

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumundan:

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu Kararı

Karar No: 1415

Karar Tarihi: 09.11.2004

Kurul Başkanlığının 09.11.2004 tarihli yazıları ekinde gönderilen Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumunun 09.11.2004 tarih ve BDDK.KR.2-20-1-02-12521 sayılı yazısı ve eklerinin incelenmesi sonucunda;

4389 sayılı Bankalar Kanununun 18 inci maddesinin (1) numaralı fıkrası ve bu madde hükmüne dayanılarak çıkarılan "Bankaların Birleşme ve Devirleri Hakkında Yönetmelik" uyarınca, T. Halk Bankası A.Ş. ve Pamukbank T.A.Ş. Genel Kurullarının devre dair kararlarının tesciline onay

verilmesine
karar verilmiştir.

[Sayfa Başı](#)

YARGI BÖLÜMÜ

Anayasa Mahkemesi Kararı

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:

Esas Sayısı : 2002/143

Karar Sayısı : 2004/46

Karar Günü : 31.3.2004

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN : Kara Kuvvetleri Komutanlığı 8 nci Kolordu Komutanlığı Askeri Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU : 1.3.1926 günlü, 765 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 2370 sayılı Yasa ile değiştirilen 119. maddesinin dördüncü fıkrasının Anayasa'nın 10. maddesine aykırılığı savıyla iptali istemidir.

I- OLAY

Bakaya suçundan açılan kamu davasında, itiraz konusu kuralın Anayasa'ya aykırılığı savını ciddi bulan Mahkeme, iptali için başvurmuştur.

II- İTİRAZIN GEREKÇESİ

Başvuru kararının gerekçe bölümü şöyledir :

"Eylemin sabit görülmesi halinde -hazırlık soruşturması sırasında Askerî Savcılıkça TCK'nun 119/2. maddesi uyarınca çıkarılmış olan 'önödeme' tebligatında yazan miktarı ödemediği için- hakkında tertip olunacak cezanın TCK'nun 119/5. maddesi uyarınca yarı nispetinde artırılacağı, diğer bir deyişle mezkur maddenin davada tatbik edileceği kuşkusuzdur. Suç dosyasından anlaşıldığı üzere sanık, kanunun öngördüğü miktar parayı ödeme gücünün bulunmaması nedeniyle ödemiştir ya da en azından bu yöndeki savunmasının aksine bir kanıt yoktur. Zaten T.S.K. İç Hizmet Kanunu'nun 3/a-1. maddesinde erbaş ve erlerin ihtiyaçları devlet tarafından deruhte ve temin olunan kişiler oldukları açıkça belirtilmiştir. Yasa koyucu TCK'nun 119/5. maddesiyle 'önödeme' kurumuna işlerlik kazandırmayı, kimi suçlar için mahkemelerin gereksiz yere meşgul edilmemesini hedef tutmuş olsa bile, önödeme kurumundan yararlanmak istediği halde ekonomik imkansızlık nedeniyle yararlanamayan bir kişinin salt bu nedenle aynı suçu işleyen bir başka kişiden daha fazla ceza almasını öngören TCK'nun 119/5. maddesinin Anayasanın 10 uncu maddesinde 'herkes dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, mezhep ve benzeri sebepler ile ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir. Hiçbir kişiye,

aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınmaz. Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar' lafzıyla deyimleşmiş olan eşitlik ilkesine aykırı olduğu düşünülmüştür.

Bu itibarla, görülmekte olan davada uygulanma durumunda olan TCK'nun 119/5. maddesinin Anayasaya aykırı olması cihetiyle iptaline karar verilmesi arz ve talep olunur."

III- YASA METİNLERİ

A- İptali İstenilen Yasa Kuralı

Başvuru kararında, Türk Ceza Kanunu'nun 119. maddesinin beşinci fıkrasının iptali istenilmiş ise de, itiraz gerekçesi ile maddenin incelenmesinden iptal isteminin Türk Ceza Kanunu'nun 119. maddesinin dördüncü fıkrasına ilişkin olduğu anlaşılmıştır.

Türk Ceza Kanunu'nun itiraz konusu fıkrayı da kapsayan 119. maddesi şöyledir;

"MADDE 119 - (Değişik: 7/1/1981-12370) (Değişik Fıkra: 7/12/1988 - 3506 s. Y.m.3) Yalnız para cezasını gerektiren veya kanun maddesinde öngörülen hürriyeti bağlayıcı cezasının yukarı haddi üç ayı aşmayan suçun faili;

1. Para cezası maktu ise bu miktarı, aşağı ve yukarı hadleri gösterilmiş ise aşağı haddini,
2. Hürriyeti bağlayıcı cezanın aşağı haddinin, her gün için 647 sayılı Cezaların İnfazı Hakkında Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (1) numaralı bendinde belirtilen aşağı hadler üzerinden karşılayan miktarını,
3. Hürriyeti bağlayıcı ceza ile birlikte para cezası da öngörülmüş ise, hürriyeti bağlayıcı ceza için yukarıdaki şekilde belirlenecek miktar ile para cezasının aşağı haddini,

Soruşturma giderleri ile birlikte, Cumhuriyet savcılığına yapılacak tebliğden itibaren on gün içinde merciiine ödediği takdirde hakkında kamu davası açılmaz.

Suçla ilgili kanun maddesinde, yukarı haddi üç ayı aşmayan hürriyeti bağlayıcı ceza veya para cezasından yalnız birisinin uygulanmasının öngörüldüğü hallerde, yukarıdaki fıkralara göre ödenmesi gereken miktar para cezası esas alınarak belirlenir.

Cumhuriyet savcılığına yapılacak tebligatta, ödenmesi gereken miktar, ödeme süresi ve belli edilen miktarın bu süre içinde ödenmesi halinde kamu davasının açılmayacağı ve ödemediği takdirde açılacak kamu davası üzerine suç sabit görüldüğü takdirde mahkemece tayin edilecek cezanın yarı nispetinde artırılarak hükmolunacağı sanığa bildirilir.

Yukarıdaki fıkra uyarınca yapılan tebligata rağmen belli edilen miktarın süresinde ödenmemesi halinde kamu davası açılır ve suç sabit olduğu takdirde tayin edilecek ceza, aşağı ve yukarı haddi gösterilen hallerde yukarı haddi geçmemek üzere yarı nispetinde artırılarak hükmolunur.

Özel kanun hükümleri gereğince işin doğrudan doğruya mahkemeye intikal etmiş olması halinde sanık sorgusundan önce hâkim tarafından verilecek on günlük mehil içinde bu madde hükümlerine göre tespit edilecek miktardaki parayı yargılama giderleriyle birlikte merciiine ödediği takdirde kamu davası ortadan kaldırılır. Verilen mehil içerisinde belirlenen paranın ödenmemesi halinde yukarıdaki fıkra hükümleri uygulanır.

Yukarıdaki fıkra kapsamına giren bir suçtan ötürü doğrudan doğruya mahkemeye intikal eden işin ceza kararnamesiyle sonuçlandırılmış olması halinde itiraz üzerine duruşma yapılır ve bu halde de anılan fıkra hükümleri uygulanır.

Bu madde gereğince kamu davasının açılmaması veya ortadan kaldırılması kişisel hakkın istenmesine, malın geri alınmasına ve zorlama ilişkin hükümleri etkilemez.

Kanun maddesinde ayrıca bir meslek veya sanatın tatili cezasının bulunması bu madde hükmünün uygulanmasına engel olmaz.

Nispi para cezasını gerektiren suçlar hakkında bu madde hükmü uygulanmaz."

B- İlgili Yasa Kuralı

Askerî Ceza Kanunu'nun birinci fıkrasının ilgili görülen (A) bendi şöyledir:

"Madde 63 - 1 - A) (Değişik: 3970 - 16.02.1994) Kabul edilecek bir özrü olmadan barışta bakayalarla yoklama kaçığı veya saklılardan yaşıtlarının

veya birlikte işleme bağlı arkadaşlarının ilk kafilesi yollanmış bulunanlar ve yedek erattan çağrılıp da özürsüz yaşıtlarının yollanmalarından başlayarak yedi gün içinde gelenler bir aya kadar, yakalananlar üç aya kadar, yedi günden sonra üç ay içinde gelenler üç aydan bir yıla kadar, yakalananlar dört aydan bir buçuk yıla kadar, üç aydan sonra gelenler dört aydan iki yıla kadar hapis, üç aydan sonra yakalananlar altı aydan üç yıla kadar ağır hapis; ...cezasıyla cezalandırılır...”

C- Dayanılan Anayasa Kuralı

Başvuru kararında, itiraz konusu kuralın Anayasa'nın 10. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

IV- İLK İNCELEME

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 8. maddesi uyarınca Mustafa BUMİN, Haşim KILIÇ, Yalçın ACARGÜN, Sacit ADALI, Ali HÜNER, Nurettin TURAN, Aysel PEKİNER, Ertuğrul ERSOY, Tülay TUĞCU, Enis TUNGA ve Mehmet ERTEN'in katılımlarıyla 11.09.2002 günü yapılan ilk inceleme toplantısında, dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine oybirliğiyle karar verilmiştir.

V- ESASIN İNCELENMESİ

Başvuru kararı ve ekleri, işin esasına ilişkin rapor, itiraz konusu Yasa kuralı, dayanılan Anayasa kuralı ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Başvuru kararında, ön ödemeye esas olmak üzere Askeri Ceza Kanunu'nun 63. maddesinin birinci fıkrasının (A) bendi ile Türk Ceza Kanunu'nun 119. maddesinin birinci fıkrası gereğince belirlenen para cezasının ekonomik imkansızlık nedeniyle ödenmemesi sonucu açılan davada, suç sabit olduğu takdirde verilecek cezanın yarı oranında artırılarak tayin edileceğine ilişkin itiraz konusu kuralın, salt ekonomik imkansızlık nedeniyle ön ödeme müessesesinden yararlanamayan bir kişinin aynı suçu işleyen bir başka kişiden daha fazla ceza alması sonucunu doğurduğunu, bunun da eşitlik ilkesine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

Anayasa'nın 10. maddesinde “Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir. Hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınamaz. Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar” denilmektedir. Bu ilke, birbirleriyle aynı durumda olanlara ayrı kuralların uygulanmasını, ayrıcalıklı kişi ve toplulukların yaratılmasını engellemektedir. Aynı durumda olanlar için farklı düzenleme, eşitliğe aykırılık oluşturur. Anayasa'nın amaçladığı eşitlik mutlak ve eylemli eşitlik değil hukuksal eşitliktir. Aynı hukuksal durumlar aynı, ayrı hukuksal durumlar ayrı kurallara bağlı tutulursa Anayasa'nın öngördüğü eşitlik ilkesi çiğnenmiş olmaz.

Türk Ceza Kanunu'nun 119. maddesi ile yalnız para cezasını veya üç aya kadar hapis cezasını gerektiren ya da bu iki cezanın birlikte öngörüldüğü suçlar bakımından ön ödeme müessesesi getirilmiştir. Ön ödeme kapsamına alınan cezaların nevi ve süresine bakıldığında düzenlemenin hafif suçlar için getirildiği, bununla bir yandan ihlal edilen kamu düzeninin hızla ve daha az masrafla düzeltilmesinin, diğer yandan ise kovuşturma makamları ile mahkemelerin işlerinin azaltılarak ağır nitelikteki suçlarla ilgili soruşturma ve davalarda daha fazla zaman ve mesai harcayabilmelerine olanak sağlanmasının hedeflendiği görülmektedir. Nitekim, maddenin ilk kez düzenlendiği günden bu yana kapsamının muhtelif tarihlerde genişletilmesindeki ana gerekçeyi de bu hedef oluşturmuştur.

Türk Ceza Kanunu'nun 119. maddesi uyarınca suç işlediği henüz sabit sayılmadan ön ödemede bulunarak yargılama sürecini kısaltan kişi ile ön ödemede bulunmadığı için hakkında dava açılan veya açılmış bulunan davaya devam edilen ve yargıyı bir süre işgal ettikten sonra suç işlediği sabit olan kişi aynı hukuksal konumda bulunmadıkları için aralarında eşitlik karşılaştırması yapılamaz.

Diğer yandan, ön ödeme müessesesinin uygulanmasında suç işlediği sabit olmadan ön ödemede bulunan kişiye göre, yargılanma sonucu suç işlediği sabit olan kişiye verilecek ceza miktarının yarı oranında artırılarak hükmolunması hedeflenen amacı gerçekleştirmeye dönük bir anlayıştan kaynaklanmaktadır.

Anayasa'nın 141. maddesinde, davaların en az giderle ve mümkün olan süratle sonuçlandırılması yargıya görev olarak yüklenmiştir. İtiraz konusu kuralın, Anayasa'da yer alan bu hükmün gereğini yerine getirmek üzere yasalaştırıldığı dikkate alındığında, düzenlemenin Anayasa'ya aykırı bir yönü bulunmamaktadır.

Bu nedenlerle, kural Anayasa'nın 10. maddesine aykırı değildir. İtirazın reddi gerekir.

Ali HÜNER, Tülay TUĞCU ve Fazıl SAĞLAM bu görüşe katılmamışlardır.

VI- SONUÇ

1.3.1926 günlü, 765 sayılı “Türk Ceza Kanunu”nun 2370 sayılı Yasa ile değiştirilen 119. maddesinin dördüncü fıkrasının, Anayasa'ya aykırı olmadığına ve itirazın REDDİNE, Ali HÜNER, Tülay TUĞCU ile Fazıl SAĞLAM'ın karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA, 31.3.2004 gününde karar verildi.

Başkan	Başkanvekili	Üye
Mustafa BUMİN	Haşim KILIÇ	Sacit ADALI

Üye	Üye	Üye
Ali HÜNER	Fulya KANTARCIOĞLU	Aysel PEKİNER

Üye	Üye	Üye
Tülay TUĞCU	Ahmet AKYALÇIN	Mehmet ERTEN

Üye Üye
Fazıl SAĞLAM A. Necmi ÖZLER

Esas Sayısı : 2002/143
Karar Sayısı : 2004/46

KARŞIOY YAZISI

765 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 119. maddesinin dördüncü fıkrasının iptali istemiyle açılan dava sonucunda Mahkememizce verilen 31.3.2004 günlü, E:2002/143, K.2004/46 sayılı karara aşağıda izah edeceğim nedenlerle katılmıyorum.

Askeri Ceza Kanunu'nun 63/1-A maddesinde yer alan bakaya suçundan sanık hakkında açılan kamu davasında itiraz konusu kuralın Anayasa'ya aykırı olduğu kanısına varan Mahkeme, iptali için başvurmuştur.

İtiraz konusu kuralı da içeren Türk Ceza Kanunu'nun 119. maddesinde “ön ödeme kurumu” düzenlenmekte olup özetle:

Yalnız para cezasını gerektiren veya kanun maddesinde öngörülen hürriyeti bağlayıcı cezanın yukarı haddi üç ayı aşmayan suçun failine, Cumhuriyet Savcılığı'nca bir tebligat yapılarak on gün içinde soruşturma giderleri ile birlikte belli edilen miktarı merciiine ödediği takdirde hakkında kamu davası açılmayacağı, yapılan tebligata rağmen belli edilen miktarın süresinde ödenmemesi halinde kamu davası açılacağı ve suç sabit olduğu takdirde, tayin edilecek ceza aşağı ve yukarı haddi gösterilen hallerde, yukarı haddi geçmemek üzere, yarı nispetinde artırılarak hükümlenacaktır.

Sanık er hakkında bakaya suçundan Askeri Ceza Kanunu'nun 63/1-A maddesinden soruşturma yapılmış, fiiline uyan kanun maddesi uyarınca ön ödemede bulunabileceği askeri savcı tarafından kendisine hatırlatılarak tebligat yapıldığı, ancak tayin ve tesbit edilen miktardaki parayı ödeyemediği nedeniyle hakkında kamu davası açılmıştır. Sanık gerek savcılık ve gerekse mahkeme safhasında aynı şekilde, fakir olduğunu, parası olmadığını, bu sebeple ön ödeme için tebliğ edilen miktardaki parayı ödeyemediğini bildirerek kendini bu yönde savunmuştur.

Sanık hakkında kamu davası açılan iddianamede askeri savcı, “Her ne kadar fakir olmanın suç olduğu kabul edilip verilecek cezanın artırılması Anayasaya aykırı gibi görünse de, mevzuat gereği Türk Ceza Kanununun 119/4. maddesi gereğince, sanık hakkında dava açılması zorunda kalındığını” belirtmekte ve başvuran Askeri Mahkeme de “ön ödeme kurumundan yararlanmak istediği halde, ekonomik imkânsızlık nedeniyle yararlanamayan bir kişinin salt bu nedenle aynı suçu işleyen başka bir kişiden daha fazla ceza almasını öngören Türk Ceza Kanununun 119/4. maddesinin Anayasanın eşitlik ilkesine aykırı olduğu” ileri sürülmüştür.

Anayasa'nın 2. maddesinde öngörülen hukuk devleti, eylem ve işlemleri hukuka uygun, insan haklarına saygılı, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, her alanda adaletli bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, Anayasa'ya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, hukukun üstün kurallarıyla kendini bağlı sayan, yargı denetimine açık olan devlettir. Bu bağlamda hukuk devletinde, yasakoyucu, yasaların sadece Anayasa'ya değil, evrensel hukuk ilkelerine de uygun olmasını sağlamakla yükümlüdür.

Eşitlik ilkesini düzenleyen 10. maddesinde, “Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasî düşünce, felsefî inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir. Hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınamaz. Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar.” denilmektedir.

Hak arama hürriyeti başlıklı 36. maddesinde de, “Herkes, meşrû vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir.” şeklinde düzenleme yer almaktadır.

Davada sanık olan kişi bir asker kişidir. Ancak, 926 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanunu'na veya 1076 sayılı Yedek Subaylar Hakkındaki Kanun'a tabi olan bir asker kişi olmayıp 1111 sayılı Askerlik Kanunu'na tabi olan bir erdir. Anayasa'nın 72. maddesinde, “vatan hizmeti, her Türk'ün hakkı ve ödevidir” denilmektedir. Sanık da Anayasa'nın bu emredici kuralı uyarınca bir ödev ve hak olarak kabul ederek vatan hizmetini yapmak için askerlik yapmaktadır. Bilindiği gibi 1111 sayılı Askerlik Kanunu'nun 1. maddesinde, T.C. vatandaşı olan her erkeğin, askerlik yapmaya mecbur olduğu hükmü yer almakta, 211 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri İç Hizmet Kanunu'nun 3. maddesinde de, er ve erbaşların ihtiyaçlarının Devlet tarafından deruhte ve temin olunacağı gösterilmektedir. Bu hükümler uyarınca vatan hizmetini, bir ödev ve hak olarak askerlik hizmetini er veya erbaş statüsünde yerine getiren parasız ve ihtiyaçları Devletçe temin edilen bu şahıslar için ön ödeme şartı getirilerek bu şartı yerine getirilmediği takdirde verilecek cezanın yarım oranında artırılacak şeklindeki bir anlayışı, adaleti, vicdanı ve hukuk devleti ilkesiyle bağdaşmak mümkün değildir. Sanık soruşturmanın her safhasında ısrarla ve samimiyetle, “fakirim, param yoktur, bu nedenle ödeyemiyorum” şeklinde kendisini savunmaktadır. Olay ve ifadesi de doğrudur. Er ve erbaş statüsündeki kişilerin esasen fakir olduğunu, söz konusu Türk Silahlı Kuvvetleri İç Hizmet Kanun'un 3. maddesi ile Devlet de kabul etmektedir. O halde Askerlik Kanunu gereğince er olarak askerliğini yapan ve fakir olan bir kişiye Cumhuriyet Savcılığı'nca tayin ve tesbit edilecek miktardaki parayı ödemeye zorlamayı ve sonuçta cezasının yarı oranında artırılmasını hangi haklı nedenle izah etmek mümkün değildir.

Parasız olan ve kanunlar uyarınca mükellefiyet altına alınan, istese de görev yaptığı birliğinden ayrılamayacak ve tanınan süre içinde para temin edemeyecek bir şahısla, parası olan ve istediği zaman verilen süre içinde para temin edebilecek şahsı aynı statüde görmek olanaklı olmadığından itiraz konusu kural, adalete, vicdana, hukuk devletine, eşitlik ilkesine, savunmak hakkına aykırılık oluşturmaktadır. Aksini savunan bir anlayışı kabul etmek mümkün değildir.

Anayasal ve yasal yükümlülük gereği böyle bir statü içinde bulunan bir kimsenin, işlediği bakaya kalmak suçunun cezasını, salt Yasa'nın öngördüğü on günlük süre içinde ön ödeme tutarını ödeyememiş olması nedeniyle, aynı suçu işleyip ön ödemeyi yapacak mali güce sahip bir başka kişiye oranla yarı oranında artırılmış olarak çekmesi, eşitlik ilkesine, savunma hakkına açıkça aykırı olduğu gibi, hukuk devleti ilkesinin de kaba bir ihlâlidir.

Bu nedenlerle, itiraz konusu kural Anayasa'nın 2., 10. ve 36. maddelerine aykırı olduğundan 1111 sayılı Askerlik Kanunu'na tabi olan er ve erbaşlar yönünden iptal kararı verilmesi ve Anayasa'nın 153. maddesi uyarınca da iptal hükmünün yürürlüğe gireceği tarihin bir yılı geçmemek üzere bir süre tanınması gerekli iken aksine karar verilmiştir.

Bilindiği gibi askerlikle ilgili kimi kanunlarda buna benzer düzenlemeler yapılmıştır. Örnek olarak bazılarını hatırlamakta yarar görülmektedir.

353 sayılı Askeri Mahkemeler Kuruluşu ve Yargılama Usulü Kanunu'nun 20. maddesinde, er ve erbaşların askere girmeden veya silah altına çağrılmadan önce işledikleri yukarı haddi bir yıla kadar şahsi hürriyeti bağlayıcı cezayı gerektiren suçlara ait davalarda ilk ve son soruşturma işlemleri, askerliklerini bitirmelerine kadar geri bırakılacağı hükme bağlanmıştır.

Yine 353 sayılı Kanun'un 246. maddesinde, yoklama kaçağı, bakaya ve saklı suçlarından dolayı hükümlü olanların cezaları, aynı dönemde askere çağrılanlar kadar hizmet etikten sonra yerine getirilir denilmektedir.

647 sayılı Cezaların İnfazı Hakkında Kanun'a 1712 sayılı Yasa ile eklenen Ek 1. maddesinde, er ve erbaşlar hakkında kısa süreli hürriyeti bağlayıcı

cezalar yerine hükmedilen tedbirler ve para cezalarının yerine getirilmesinin, askerlik hizmetinin sonuna bırakılacağına dair hüküm yer almaktadır.

Yine 647 sayılı Kanun'un 5. maddesinde, para cezasının tesbiti ve yerine getirilmesi düzenlenmekte, bilhassa bu maddenin ikinci ve üçüncü fıkralarında, asgari ve azami hadleri gösterilen para cezalarının miktarı, suçlunun iktisadi durumu, aile sorumluluğu, meşgale ve mesleği, yaş ve sağlık durumu, cezanın sosyal etkisi ve uyarma amacı gibi hususların gözönünde tutulacağı, mahkeme gerekli olduğu takdirde, hükmedeceği para cezasının tayin edeceği sürelerde ve belirli taksitlerle ödenmesine de karar verebileceği kuralları içermektedir.

1632 sayılı Askeri Ceza Kanunu'nun 49/A maddesinde, yoklama kaçağı, bakaya, saklı ve firar fiilleri hakkında dava müruru zamanı, bütün askeri mükellefiyetlerin veya bizzat girmiş oldukları taahhüdün bitmesinden itibaren işlemeye başlayacağı belirtilmektedir.

Yukarıda belirtmeye çalıştığım kanun hükümleri benzeri dava konusu kurallarla ilgili 1111 sayılı Askerlik Kanunu'na tabi olan er ve erbaşlar bakımından yeni bir düzenleme yapılması, sorunu çözümleyebilecektir.

İzah ettiğim nedenlerle, itiraz konusu kural, Anayasa'nın 2., 10. ve 36. maddelerine aykırı bulunduğundan er ve erbaşlar yönünden iptaline karar verilmesi gerekirken, bu yöndeki iptal isteminin reddine ilişkin çoğunluk görüşüne katılmıyorum.

Üye
Ali HÜNER

Esas Sayısı : 2002/143
Karar Sayısı : 2004/46

KARŞIOY

I. Bu davada çoğunluğun ulaştığı sonuç ve dayandığı gerekçe, Anayasa'ya aykırılık itirazını karşılamaktan uzaktır. Olayın başlangıcında kamu davasını açan askeri savcının: "... Hernekadar fakir olmanın suç olduğu kabul edilip verilecek cezanın artırılması Anayasaya aykırı gibi görünse de TCK 119/4 gereğince sanık hakkında dava açılmak zorunda kalındığı"nı belirtmesi dikkat çekicidir. Başvuran askeri mahkeme ise "... öndeme kurumundan yararlanmak istediği halde, ekonomik imkansızlık nedeniyle yararlanamayan bir kişinin salt bu nedenle aynı suçu işleyen başka kişiden daha fazla ceza almasını öngören TCK m. 119/5'in eşitlik ilkesine aykırı olduğu" belirtmek suretiyle anayasal sorunun özünü ortaya koymuştur. Anayasa şikayetinin yer almadığı bir anayasa yargısında somut norm denetimi özel bir önem taşımaktadır. Burada bir temel hakkının kendisine uygulanacak olan kuralın tehdidi altında olduğunu hisseden kişi ve/veya böyle bir ihlali olayın somutluğu içinde gören mahkeme, normun soyutluğu içinde farkedilemeyen bir ihlali Anayasa Mahkemesi önüne getirmektedir. Anayasa Mahkemesi'nin de aynı duyarlılığı göstererek normun soyut özelliğinden kendini arındırması ve yargısal denetim için önüne getirilen normu olayın somutluğu içinde değerlendirmesi gerekir. Çünkü nesnel yaşam ilişkilerinin bir kesitini koruma altına alan bir temel hak normu, ancak bu ilişkilerin somutluğu içinde yenilenen anlamlar kazanır.

Olay bu açıdan değerlendirildiğinde aşağıdaki anayasal sorunlar gündeme gelmektedir:

1) Askerlik hizmetini yapmak üzere sevk edildiği birliğine dört gün gecikme ile katıldığı için bakaya kalmak suçunu işleyen kişiye öndeme bildirimi askerlik görevi sırasında tebliğ edilmiştir. İlgili kişi, bunu ödeyecek maddi gücü bulunmadığını bildirmiştir. Ancak bu beyanın kanıtlanmış olup olmamasından bağımsız olarak, er statüsündeki bir kişinin, anayasal yükümlülük altında yerine getirdiği hizmet nedeniyle bu parayı sağlamak üzere izin alıp çalışma olanağı bulunmadığı gibi, er ve erbaşlar, Türk Silahlı Kuvvetleri İç Hizmet Kanunu'nun 3/a-1 ve 2 maddesi uyarınca "*ihtiyaçları devlet tarafından deruhte ve temin olunan kişi*" olarak tanımlanmışlardır. Anayasal yükümlülük gereği böyle bir statü içinde bulunan bir kimsenin, işlediği bakaya kalmak suçunun cezasını, salt yasanın öngördüğü on günlük süre içinde öndeme tutarını ödeyememiş olması nedeniyle, aynı suçu işleyip öndemeyi yapacak mali güce sahip bir başka kişiye oranla yarı oranında artırılmış olarak çekmesi, eşitlik ilkesine açıkça aykırı olduğu gibi, sosyal devlet ilkesinin de kaba bir ihhalidir.

2) Ancak ihlal, yukarda anılan olgu ile sınırlı olmayıp, itiraz konusu kural kapsamında yer alan aşağıdaki durumlarda da açık ve net olarak gözükmektedir.

a) Askerlik hizmeti dışında da yasanın öngördüğü öndemeyi maddi olanaksızlık nedeniyle yerine getiremeyecek durumda olan kişiler az değildir. Türkiye'de işsizlik oranı Avrupa ülkelerinin çok üstündedir. Türkiye dışa bağımlı ekonomik yapısını henüz kıramamıştır. Buna bağlı olarak da belli aralıklarla yinelenen ekonomik bunalımlar sürecini de henüz aşabilmiş değildir. Bu koşullar altında maddi sıkıntı içinde yaşayan yurttaşlar azımsanmayacak sayıdadır. Bu koşulların insanları suça yöneltmedeki payı da gözönünde tutulmalıdır. Üstelik ülkedeki ekonomik bunalımdan kaynaklanan maddi sıkıntılar, bu sıkıntıyı en ağır şartlarla yaşayan insanların sorumlu oldukları bir durum değildir. Bu koşullar altında işlediği suçun gerektirdiği öndemeyi yerine getirmesi imkansız olan kimselere normalde almaları gereken cezayı yarı oranda artırarak çekirtmeyi öngören bir kuralı haklı kılaacak hiçbir neden gösterilemez. Üstelik bu durumda olan bir kimse, yargılama sonunda para cezasına çevrilen ödemeyi de yerine getiremeyeceğinden, hapis cezasını çekmesi de kaçınılmaz bir sonuçtur. Kuşkusuz bir kişinin işlediği fiilin karşılığı olan cezayı çekmesi doğaldır. Ancak öndemeyi imkansızlık nedeniyle yerine getiremeyen ve bu yüzden üstelik hapis yatma yaptırımı ile karşı karşıya gelen bir kimsenin bu cezasını artırmayı öngören bir kural, parasızlığın cezalandırılmasından başka bir anlam taşıyamaz.

b) Kaldı ki marjinal bir örnek olarak parası olduğu halde öndeme yapmayacağını ve para cezasını yerine getirmeyeceğini önceden bildiren ve suçunu da inkar etmeyerek yargılamanın bir an önce sonuçlanmasına yardımcı olan bir suçlunun cezasının hangi nedenle artırımı tabi tutulduğunu anlamak da mümkün değildir.

II. Kuşkusuz itiraz konusu kural, yukarda anılan durumlardan çok daha geniş bir norm alanına sahiptir. Kural yukarda anılanların dışında kalan norm alanıyla hiçbir anayasal sorun içermeyebilir. Ayrıca söz konusu kuralın ceza politikası bakımından çok önemli bir işlev yerine getirdiği de yadsınamaz. Bu bağlamda "öndeme kurumunun birçok kanunda yer alması ve bu alandaki uygulamanın mahkemelerin iş yükünü büyük ölçüde azaltması ve böylece daha önemli suçlarla mücadelenin önünü açması ..." gibi öndeme kurumunu haklı ve gerekli kılan gerekçeler ancak yukarıda anılan sorunlu alanların dışında kalan norm alanı için geçerlidir. Başka bir deyişle itiraz konusu kural, içerdiği norm alanının tümü açısından değil, yukarda açıklanan sorunlu alanları da kapsamaması bakımından Anayasa'ya aykırıdır. Bu aykırılık özellikle Şu noktalarda kendisini göstermektedir: Türkiye Cumhuriyeti sosyal bir hukuk devletidir. Sosyal devlet niteliği eşitlik anlayışına sosyal adalet olarak yansır Anayasa'nın başlangıç kısmında bu anlayış, "*Her Türk Vatandaşının bu Anayasa'daki temel hak ve hürriyetlerden eşitlik ve sosyal adalet gereklerince yararlanarak, milli kültür ve medeniyet ve hukuk düzeni içinde onurlu bir hayat sürdürme ve maddi ve manevi varlığını bu yönde geliştirme hak ve yetkisine doğuştan sahip olduğu*" şeklinde ifade edilmiştir. Buna koşut olarak Anayasa'nın 5. maddesi uyarınca "... kişinin temel hak ve hürriyetlerini, sosyal hukuk devleti ve adalet ilkeleriyle bağdaşmayacak surette

sınırlayan siyasal, ekonomik ve sosyal engelleri kaldırma” amaç ve görevi ile yükümlü kılınmış olan bir devletin, maddi olanaksızlıktan kaynaklanan nedenlerle kendisine tebliğ edilen önödeme on günlük süre içinde ödeyemediği için, yargıç tarafından yasaya göre belirlenecek cezanın yarı oranında artırılmasını öngören bir kural koyma yetkisi yoktur. Böyle bir artırım, kişi özgürlüğünün, anayasal kuralların bütünlüğünü gözönünde tutmayan, Anayasa’nın 18 ve 38. maddesindeki ilke ve kurallardan hiçbiri ile haklı kılınması mümkün olmayan ölçüsüz bir sınırlaması niteliği taşıdığı gibi, Anayasa’nın 17. maddesinin 3. fıkrasında yer alan “insan haysiyetiyle bağdaşmayan ceza” yasağının da bir ihlali niteliğindedir.

Anayasa hükümlerinin anayasanın bütünlüğü (Die Einheit der Verfassung) ilkesi gözönünde tutularak yorumlanması zorunludur. Anayasa hükümlerinden birinin diğeri ile çatışır gözükmesi halinde bunlardan herbirine optimal etkililik sağlayarak, yani birini diğerine feda etmeden bir sonuca varmak, pratik uyum (Praktische Konkordans) ilkesinin bir gereğidir. Oysa çoğunluğun kararında yukarıda anılan anayasa kuralları, ceza siyasetinin rasyonelliği ilkesine feda edilmiş olmaktadır.

Yukarıda açıkladığımız gibi itiraz konusu kural, yalnızca belli alanlar yönünden Anayasa’ya aykırıdır. Ancak Anayasa şikayetinin yer almadığı ve 1961 Anayasası’nın 152. maddesinin 4. fıkrasında yer alan “*Anayasa Mahkemesi, diğer mahkemelerden gelen aykırılık iddiaları üzerine verdiği hükümlerin, olayla sınırlı ve yalnız tarafları bağlayıcı olacağına da karar verebilir.*” şeklindeki kuralın 1982 Anayasası’nda benimsenmediği gözönünde tutulursa, anayasa yargısı düzenimizde iptal kararı verme dışında bir seçeneğin bulunmadığı anlaşılır. Bu sorunun aşılması, ancak ilk derece mahkemelerinin ve/veya onların temyiz mercilerinin yöneleceği uygulama ile sağlanabilir. Başka bir deyişle bu mahkemeler, anayasal haklar ve temel ilkeleri esas alarak uygulayacakları normun amacı ve bu amaca uygun spesifik uygulama alanı dışında kalan norm alanında anayasaya uygun yorum yönteminden yararlanarak, sorunun Anayasa Mahkemesi önüne gelmesine gerek bırakmayabilirler. Ayrıca Anayasa Mahkemesi’nin, uygulamada belli bir anlamla (Anayasa’ya aykırılığı içeren anlamıyla) önüne getirilmiş olan bir konuda yorumlu ret kararı vermesi de mümkündür. Ancak bunun için en azından Anayasa Mahkemesi çoğunluğunun bu yönde karar vermesi gerekir. Çoğunluğun böyle bir eğilimi de mevcut olmadığından yukarıda açıklanan anayasal sorunların çözümü için iptalden başka bir yol kalmamıştır.

Anayasa’ya uygunluğun yargısal denetimine ilişkin sistemimiz, itiraz konusu kuralın Anayasa’ya aykırılık taşımayan yönleriyle de iptal edilecek olmasının yaratacağı sakıncaları giderecek imkanlara sahiptir. Anayasa’nın 153. maddesinin 3. fıkrasının 2. ve 3. cümlelerinde yer alan kurallar, Mahkememize iptal hükmünün yürürlüğe gireceği tarihi bir yıla kadar erteleme imkanını sağlamaktadır. Bu süre içinde yasa koyucunun Mahkememizce gösterilecek gerekçeleri gözönünde tutarak itiraz konusu kuralı Anayasa’ya uygun bir norm alanına ve daha çağdaş bir içeriğe kavuşturması mümkündür. Nitekim Ceza Kanunu’na ilişkin son reform tasarısında yarı artırıma ilişkin kural yer almamıştır.

Açıklanan nedenlerle çoğunluk kararına katılmıyoruz

Üye

Tülay TUĞCU

Üye

Fazıl SAĞLAM

[Sayfa Başı](#)